

Nr 172.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa avlönings- m. fl. anslag för budgetåret 1952/53 under riksstatens fjärde huvudtitel m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

1:o) **Fråga om inrättande av en försvarshögskola.** I propositionen nr 120 har Kungl. Maj:t (punkt 1, s. 2—8 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 7 mars 1952) föreslagit riksdagen att godkänna vad departementschefen föreslagit i fråga om högre försvarsstudier under budgetåret 1952/53.

Sedan Kungl. Maj:t meddelat beslut att kurser i högre försvarsstudier finge anordnas under verksamhetsåret 1951—52, har överbefälhavaren i skrivelse den 15 februari 1952 avgivit redogörelse för verksamheten vid och erfarenheterna från den kurs i högre försvarsstudier, som i anledning av förenämnda beslut ägt rum under sista kvartalet 1951. I anslutning härtill har överbefälhavaren framlagt ett på dessa erfarenheter grundat förslag till organisation av en försvarshögskola.

Den försöksverksamhet beträffande högre försvarsstudier, som bedrivits under hösten 1951, har enligt departementschefens mening klart styrkt behovet av en försvarshögskola för sådan studieverksamhet. Departementschefen har emellertid förklarat sig icke nu beredd att taga slutlig ställning till den omfattning verksamheten vid en sådan skola bör givas för framtiden utan ansett denna fråga böra göras till föremål för ytterligare överväganden. I anslutning härtill har departementschefen icke heller kunnat förorda att slutligt beslut nu fattas om skolans organisation. Departementschefen har emellertid föreslagit, att verksamheten under budgetåret 1952/53 får bedrivas i huvudsak i den omfattning och med den organisation överbefälhavaren föreslagit. Härvid har förutsatts, att behovet av chef och militära lärare tillgodoses inom ramen för befintlig personal. Vad beträffar expeditionspersonalen har departementschefen tills vidare räknat med att en pensionerad officer med arvode och ett kanslibitråde skola vara tillfyllest. Förekommande behov av extra skrivpersonal har ansetts böra tillgodoses genom utnyttjande av försvarsstabens personal, vilken vid behov förutsatts få utökas. Närmare bestämmelser om verksamheten vid försvarshögskolan och avlöningsförmåner åt lärare m. m. förutsätts få meddelas av Kungl. Maj:t.

Beträffande kostnaderna för ifrågavarande utbildningsverksamhet under nästa budgetår har departementschefen förutsatt, att avlöningar till chefen och de militära lärarna bestridas från vederbörliga ordinarie anslag. Samtliga övriga avlönings- och arvodeskostnader torde få belasta den under försvarsstabens avlöningsanslag upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, vilken är betecknad förslagsvis. Kostnaderna för de militära elevernas resor för inställelse till och utryckning från utbildningskurs torde få bestridas från vederbörliga anslag till reseersättningar m. m. Motsvarande kostnader för civila elever åter böra, framhåller departementschefen vidare, bestridas av de civila myndigheterna. Övriga utgifter av omkostnadskaraktär ha förutsatts få bestridas från försvarsstabens omkostnadsanslag.

Utskottet. I sitt av föregående års riksdag godkända utlåtande nr 4 framhöll utskottet, att vissa skäl talade för anordnande av en försvarshögskola. Enligt vad departementschefen nu anfört har den försöksverksamhet beträffande högre försvarsstudier, som bedrivits under hösten 1951, styrkt behovet av en dylik läroanstalt. Utskottet anser dock i likhet med departementschefen, att, innan slutlig ställning tages till verksamhetens omfattning, frågan bör göras till föremål för ytterligare överväganden. Utskottet har emellertid icke något att erinra mot att dessa försvarsstudier få under nästa budgetår bedrivas efter i huvudsak de av överbefälhavaren uppgjorda linjerna för verksamhetens omfattning och organisation.

Beträffande finansieringen av kostnaderna för utbildningsverksamheten under sistnämnda budgetår kan utskottet ansluta sig till vad departementschefen härutinnan anfört.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må godkänna vad departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 7 mars 1952 föreslagit i fråga om högre försvarsstudier under budgetåret 1952/53.

2:o) **Arméns manskapsorganisation.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 2, s. 9—31) besluta, att arméns manskapsorganisation skall utformas efter i huvudsak de riktlinjer, som av departementschefen angivits i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 7 mars 1952.

Det nuvarande systemet för rekrytering av underbefälskadern inom armén, volontärinstitutionen, infört genom beslut av 1901 års riksdag, ingav redan vid dess antagande vissa betänkligheter. Efter hand visade sig även att volontärrekryteringen, framför allt vid infanteriet, var förenad med stora svårigheter. Trots alltmer ökade vakanser inom underbefälskadern bibehölls emellertid systemet praktiskt taget oförändrat ända fram till 1925 års försvarsbeslut, då ett nytt utvecklingsskede började. De åtgär-

der, som före 1925 vidtagits, hade främst tagit sikte på att tillgodose volontärinstitutionens rent militära syfte att tillhandahålla armén tillräckligt antal underbefäl. De av 1925 års riksdag beslutade reformerna inneburo att volontärinstitutionen utformades på ett sådant sätt att den fast anställde meddelades ett visst mått av allmänbildning så att han kunde hävda sig på den civila arbetsmarknaden då han lämnade sin tjänst. Vidare skapades möjligheter för de fast anställda att vinna officersbefordran. Under åren närmast efter 1925 genomfördes dessa reformer i stort sett och efter hand vidtogos ytterligare åtgärder i enlighet med de år 1925 uppdragna riktlinjerna. Genom 1942 års försvarsbeslut vidgades ytterligare allmänbildningsmöjligheterna för det fast anställda underbefälet. Syftet var emellertid icke endast att bereda underbefälet konkurrenskraft på den civila arbetsmarknaden utan även att — i överensstämmelse med 1925 års beslut — öppna större möjligheter för underbefälet att vinna anställning som officer på stat. Samtidigt med dessa strävanden att höja den allmänna bildningsnivån hos underbefälet har vidtagits en rad åtgärder för att främja civilanställningen.

Oaktat dessa rekryteringsbefrämjande åtgärder har rekryteringen på senare år blivit helt otillfredsställande, särskilt inom infanteriet. Antalet vakanser inom underbefälsgraderna har på grund härav ökat betydligt och är för närvarande så stort, att allvarliga svårigheter uppstått att på ett tillfredsställande sätt bedriva tjänsten vid truppförbanden.

Mot bakgrunden bland annat av den dåliga underbefälsrekryteringen till-sattes år 1948 en utredning, befälsutredningen, för att framlägga förslag till befälsfrågans lösning vid armén. Enligt det alternativ, som i första hand skulle undersökas, förutsattes, att volontärinstitutionen skulle ersättas med ett system med värnpliktiga instruktörer. Av olika skäl har befälsutredningen ännu icke kunnat slutföra sitt arbete. Av utlåtandet, som avgivits av utredningen i ärendet, framgår emellertid, att man numera räknar med att för instruktörsuppgifter utnyttja fast anställda underbefäl. Systemet med värnpliktiga instruktörer anses sålunda icke längre användbart.

Utmärkande för den nuvarande underbefälsorganisationen är den snabba personalomsättningen. Med hänsyn till att endast ett mindre antal underbefäl kan tillförsäkras stadigvarande anställning inom försvaret slutar nämligen flertalet underbefäl sin anställning vid armén vid kontraktstidens utgång eller kort tid därefter. På grund av den relativt långa utbildningstiden blir härigenom den tid vederbörande står till förfogande för befälsuppgifter mycket kort. Systemet måste därför med hänsyn till de dryga utbildningskostnaderna betraktas såsom i förhållande till effekten mycket dyrbart. Den snabba personalomsättningen föranleder vidare, att det årliga nyrekryteringsbehovet blir stort, för nu löpande utbildningsår omkring 1 150. Då samtidigt kontraktssystemet — vilket innebär att befälsaspiranten före anställningen måste binda sig för som regel 4½ år — torde verka rekryteringshämmande, är det, framhåller departementschefen, knappast

överraskande att under nu rådande förhållanden på arbetsmarknaden behovet icke kunnat fyllas.

Även om givetvis rekryteringssvårigheterna blivit särskilt framträdande under senare år med rådande goda arbetsmöjligheter på den civila arbetsmarknaden, torde, fortsätter departementschefen, sålunda systemet i och för sig väsentligt bidra till de ogynnsamma rekryteringsresultaten.

Chefen för armén har i skrivelse den 20 november 1951 framlagt förslag till ny underbefälsorganisation vid armén. Förslaget avser en radikal omläggning av underbefälsorganisationen. Volontärinstitutionen — med viss tids kontraktsanställning och korttidsanställning av större delen av underbefälet — slopas i princip och ersättes med ett system, i vilket underbefälet rekryteras direkt ur de värnpliktigas led bland dem som vid inskrivning uttagits till underbefäls-(gruppchefs-)utbildning. På motsvarande sätt som inom den civila statsförvaltningen anställas underbefälsaspiranterna, efter avslutad värnpliktsutbildning, såsom aspiranter med viss tids ömsesidig uppsägningsrätt. Flertalet aspiranter som med godkännande vitsord genomgått utbildningen tillförsäkras anställningar inom försvaret med pensionsrätt. Omsättningen av underbefäl — och därmed det årliga rekryteringsbehovet — minskas till mindre än hälften.

Arméchefens förslag har synts departementschefen äga påtagliga förtjänster och vara väl ägnat att i princip läggas till grund för ett beslut. Genom det minskade rekryteringsbehovet och slopandet av kontraktsanställningen bör ett väsentligt bättre rekryteringsresultat kunna ernås. Förlängningen av den genomsnittliga anställningstiden medför vidare avsevärda kostnadsbesparingar. Till belysning härav har departementschefen framhållit, att ett genomförande av förslaget i hela dess vidd — innebärande en ökning av befälskadern med omkring 1 000 man — skulle medföra en årlig besparing av omkring 9 miljoner kronor. Härvid ha dock de ökade pensionskostnaderna icke beaktats.

I några remissutlåtanden har anförts, att med beslut om ändring av underbefälssystemet borde anstå, till dess befälsutredningen slutfört sitt arbete. Enär emellertid arméchefens förslag synes i princip ansluta sig till de riktlinjer, efter vilka befälsutredningen numera arbetar, och sålunda icke kan anses föregripa resultatet av nämnda utredning, anser departementschefen icke tillräckliga skäl föreligga att uppskjuta frågans prövning. Det ogynnsamma rekryteringsläget gör det angeläget att en bättre underbefälsorganisation snarast genomföres. Departementschefen föreslår därför, att arméchefens förslag i princip lägges till grund för proposition redan till innevarande års riksdag.

Departementschefen har därefter till behandling upptagit vissa detaljer i förslaget.

För att vidga rekryteringsunderlaget och minska tidsrummet mellan avslutad skolgång och värnpliktsutbildningens påbörjande har arméchefen föreslagit, att de som önska erhålla anställning som underbefälsaspiranter

skola kunna förtidsinskrivas redan vid 17 års ålder. De skäl som anförts till stöd härför ha synts departementschefen vägande, och departementschefen tillstyrker därför förslaget trots de betänkligheter, som härutinnan anförts av befälsutredningen.

Efter genomgången värnpliktsutbildning (motsvarande nuvarande gruppchefsskola A), varunder värnpliktsavlöning åtnjutes, skola enligt arméchefens förslag anställas därför lämpliga värnpliktiga såsom underbefälsaspiranter och genomgå en instruktörsskola. Därunder skall kontant aspirantlön utgå enligt 8 lönegraden (två lönegrader lägre än furirslönegraden 10). Vid instruktörsskolans slut skall utnämning ske till e. o. furir.

Arméchefens förslag i denna del har icke givit departementschefen anledning till annan erinran än att beträffande frågan om avlöningsförmåner under instruktörsskola samt tidpunkten för erhållande av extra ordinarie anställning m. m. ansetts böra tillämpas i huvudsak motsvarande grunder som inom statsförvaltningen i övrigt. Den förkortning av utbildningstiden som förslaget innebär medför enligt departementschefen en avsevärd minskning av utbildningskostnaderna.

Arméchefen har räknat med en väsentlig utökning av antalet instruktörsbefattningar — de befattningar för vilka underbefälet i första hand avses. Då det anses omöjligt att utnyttja underbefälet i instruktörsbefattningar efter 42-årsåldern, kräves även en avsevärd ökning av antalet befattningar för äldre underbefäl. Arméchefen har med hänsyn härtill sett sig nödsakad föreslå, att sammanlagt omkring 875 befattningar, som för närvarande bestridas av civila eller civilmilitära tjänstemän m. fl., skola övertagas av äldre underbefäl. Arméchefen har vidare räknat med att 250 nya beställningar för underbefäl skola inrättas för vakttjänst och för vissa göromål avseende truppförbandens utbildningsanordningar.

Befälsutredningen synes ha räknat med en icke oväsentlig ökning av den befälskategori, som motsvarar de nuvarande officerarna och underofficerarna, och har med hänsyn bland annat härtill räknat med avsevärt färre underbefälsinstruktörer med påföljd att befintliga befattningar för andra än underbefäl behöva tagas i anspråk i endast begränsad omfattning för att placera äldre underbefäl.

För egen del finner departementschefen sig icke för närvarande kunna taga slutlig ställning till behovet av instruktörer. För att icke föregripa framtida ställningstaganden till befälsfrågan i dess helhet föreslår departementschefen, att förändringarna beträffande underbefälskaderns sammansättning för nästa budgetår hållas inom ramen för den underbefälskader, som är fastställd för innevarande budgetår. Detta innebär, att vid ett normalinfanteriregemente skulle finnas 79 beställningar för överfurirer och furirer. Enligt arméchefens förslag skulle motsvarande antal för nästa budgetår utgöra 84 och i slutläget uppgå till 134, medan befälsutredningen räknat med 67. I det av arméchefen för slutläget beräknade antalet ingå vissa beställningar som avses för uppgifter vilka nu fyllas av civil eller civilmilitär personal.

Med nyss angiven förutsättning beräknar departementschefen det sammanlagda antalet överfurirer och furirer vid armén till 3 971. Av beställningarna torde 1 520 böra avses för överfurirer och 2 451 för furirer. I enlighet med arméchefens förslag torde de furirer, som varit anställda såsom extra ordinarie under minst 2 år och visat sig lämpliga för fortsatt tjänst, böra erhålla ordinarie anställning. Antalet bör dock icke få överstiga 760. Befordran till överfurir förutsättes få ske i mån av tillgång på beställningar, dock tidigast efter sex år som furir.

Departementschefen har intet att erinra mot att underbefälskadern på längre sikt utökas med de av arméchefen föreslagna beställningarna för vaktchefer och tillsynsmän för vissa utbildningsanordningar. Dylika befattningar böra i princip förbehållas äldre underbefäl. Med den begränsade utökning av överfurirskadern som departementschefen föreslår för nästa budgetår synes det departementschefen däremot icke erforderligt att nu taga ställning till förslaget att placera äldre underbefäl i befattningar som nu uppehållas av civila och civilmilitära tjänstemän m. fl.

Fördelningen av underbefälsbeställningarna på olika befattningar synes departementschefen böra ankomma på chefen för armén. Av dennes förslag framgår bl. a., att ett antal beställningar avsetts för instruktörer i specialtjänst.

Frågan om pensionsåldern för överfurirer har synts departementschefen böra prövas i samband med att pensionsåldern för övrig personal inom försvaret upptages till behandling.

Med utgångspunkt i övrigt från arméchefens beräkningar har departementschefen föreslagit, att kadern av underbefäl och underbefälsaspiranter för budgetåret 1952/53 — med undantag av musikmanskap och furirer i beställningsmannatjänst vid tygstaten — fastställas på sätt framgår av följande sammanställning.

	Budgetår	
	1951/52	1952/53
Överfurirer.....	1 363	1 520
Furirer.....	2 608	2 451
Korpraler (Konstaplar)	1 027	1 023
Vicekorpraler (Vicekonstaplar) och meniga.....	2 036	1 340
Summa	7 034	6 334

Antalet beställningar skulle således minska med (7 034 — 6 334 =) 700. Minskningen beror huvudsakligen på det minskade rekryteringsbehov, som kommer att föreligga genom övergången till den nya underbefälsorganisationen. Nyrekryteringen, vilken innevarande budgetår avsetts skola omfatta omkring 1 150 volontärer och i verkligheten utgjort omkring 850 man, beräknas för nästa budgetår — under vilket år redan anställda volontärer disponeras — till allenast omkring 350 man för att i fortsättningen normalt uppgå till omkring 500 man per år.

Såsom arméchefen föreslagit bör enligt departementschefen möjlighet erbjudas för lämpliga förutvarande fast anställda underbefäl att efter särskild prövning erhålla återanställning inom de till förfogande stående staterna.

De föreslagna ändringarna beträffande manskapskaderns sammansättning ha ansetts böra beaktas vid uppgörande av personalförteckningar för budgetåret 1952/53.

Det förutsättes få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av chefen för armén meddela de bestämmelser som kunna erfordras för genomförandet av den nu föreslagna underbefälsorganisationen.

Utskottet. Trots de reformer, som i rekryteringsfrämjande syfte vidtagits i den genom beslut av 1901 års riksdag införda volontärinstitutionen, har rekryteringen blivit synnerligen otillfredsställande. Det har därför befunnits nödvändigt, att något åtgöres för att förbättra underbefälsrekryteringen. I sådant syfte har chefen för armén föreslagit en omläggning av underbefälsorganisationen. Förslaget med vissa av departementschefen gjorda jämkningar innebär i stort sett, att volontärinstitutionen slopas i princip och ersättes med ett system, i vilket underbefälet rekryteras direkt ur de värnpliktigas led bland dem som vid inskrivning uttagits till underbefäls-(gruppchefs-)utbildning. Underbefälsaspiranterna föreslås skola efter avslutad värnpliktsutbildning anställas såsom aspiranter med viss tids ömsesidig uppsägningsrätt. Flertalet aspiranter som med godkännande vitsord genomgått utbildningen tillförsäkras anställningar inom försvaret med pensionsrätt.

Utskottet anser, att principtanken i ifrågavarande förslag är värd beaktande. Den sålunda förordade underbefälsorganisationen torde vara ägnad att förbättra rekryteringsresultatet genom minskning av det årliga rekryteringsbehovet och slopande av kontraktsanställningen. Det har framhållits, att ett genomförande av förslaget i hela dess vidd skulle innebära en ökning av befälskadern med omkring 1 000 man och medföra en årlig besparing av omkring 9 miljoner kronor. Härvid har hänsyn dock icke tagits till de ökade pensionskostnaderna.

Det har från vissa remissinstanser ifrågasatts, om icke befälsutredningens arbete borde avvaktas, innan ställning togs till arméchefens förslag. Fog finnes givetvis härför. Då emellertid frågan om det slutliga antalet underbefäl nu lämnas öppen i avvaktan på resultatet av befälsutredningen och härtill kommer, att, enligt vad departementschefen framhållit, arméchefens förslag synes i huvudsak ansluta sig till de riktlinjer, efter vilka nämnda utredning arbetar, synes utskottet befogad anledning knappast förefinnas att uppskjuta frågans prövning. Utskottet är alltså berett tillstyrka, att riksdagen nu fattar principbeslut i ämnet.

Beträffande vissa detaljer i förslaget får utskottet framhålla följande. Enligt arméchefens av departementschefen tillstyrkta förslag skulle möj-

ligheter beredas till förtidsinskrivning vid tidigast 17 års ålder för dem, som önskade bliva underbefälsaspiranter. Från visst remisshåll ha invändningar gjorts mot att inskrivning till ett så krävande yrke som underbefälstjänsten skall äga rum på andra grunder än dem, som gälla för värnpliktiga i allmänhet, d. v. s. tidigast vid 19 års ålder. Utskottet, som visserligen anser detta argument ha fog för sig, vill dock tillstyrka att arméchefens ifrågavarande förslag prövas, då det genom att vidga rekryteringsunderlaget och minska tidsrummet mellan avslutad skolgång och värnpliktsutbildningens påbörjande innebär vissa bestämda fördelar.

Utskottet har icke något att erinra mot att de furirer, som varit anställda såsom extra ordinarie under minst 2 år och visat sig lämpliga för fortsatt tjänst, erhålla ordinarie anställning.

Departementschefen har föreslagit, att befordran till överfurir får ske i mån av tillgång på beställningar, dock tidigast efter sex år som furir. Enligt vad utskottet under hand inhämtat lärer i detta hänseende någon ändring av nu gällande villkor för befordran icke ha avsetts. Även i den nya manskapsorganisationen synes därför böra liksom nu uppställas kravet på sex års tjänstetid vid armén för befordran till överfurir.

Vad departementschefen i övrigt under nu förevarande punkt anfört och föreslagit anser utskottet sig kunna biträda.

Mot den verkställda beräkningen av kadern av underbefäl och underbefälsaspiranter vid armén för nästa budgetår synes utskottet icke något vara att erinra.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må besluta, att arméns manskapsorganisation skall utformas efter i huvudsak de av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 7 mars 1952 angivna riktlinjerna.

3:o) Löneställningen för förvaltare vid armén, flottan och flygvapnet. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 3, s. 31—36) godkänna vad departementschefen föreslagit rörande förvaltare vid armén, flottan och flygvapnet.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehäft

dels en inom första kammaren av herrar *Lundgren* och *Bergh* väckt motion (I: 409), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att även pensionsavgångna förvaltare i kassatjänst måtte få räkna pension i lönegrad Ma 8 från och med den 1 juli 1947 eller den senare tidpunkt, då vederbörande tillträtt beställningen i fråga, samt att denna rätt skall tillkomma även avlidna kassachefers efterlevande,

dels en inom första kammaren av herr *Lundgren* väckt motion (I: 411), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att förvaltarbeställningar avsedda som chef för registreringsdetaljen vid truppförbanden placeras i lönegrad Ma 8,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kam-

maren av herr *Söderquist m. fl.* (I: 412) och den andra inom andra kam-maren av herr *Sjölin m. fl.* (II: 553), i vilka hemställts, såvitt här är i fråga, att riksdagen ville besluta, att samtliga förvaltare i kassatjänst vid armén, flottan och flygvapnet uppflyttas i lönegrad Ma 8.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna I: 409, I: 411 och I: 412.

Enligt före den 1 juli 1951 gällande ordning uppdelades underofficerarna i tre tjänste- och lönegrader, nämligen sergeanter (underofficerare av 2. graden) i Ma 4, fanjunkare (styckjunkare, flaggunderofficerare) i Ma 5 samt förvaltare i Ma 6. I samband med genomförandet från och med den 1 juli 1947 av allmän löne reglering för statens tjänstemän infördes i det militära lönegradsschemat ytterligare en för förvaltare avsedd lönegrad, Ma 8, omfattande löneklasserna 22—25. Vid inrättandet av denna lönegrad lämnades emellertid öppet, i vilken omfattning och efter vilka grunder förvaltare borde inplaceras i den nya lönegraden. Genom beslut den 30 juni 1949 uppdrog emellertid Kungl. Maj:t åt 1949 års tjänsteförteckningskommitté att verkställa utredning och avgiva förslag rörande löneställningen för militära förvaltare och därmed sammanhängande frågor.

I sitt betänkande den 19 januari 1951 rörande flottans underofficerare föreslog marinens underofficerssakkunniga bl. a., att vid flottan skulle finnas 32 beställningar för förvaltare i Ma 8 och 123 för förvaltare i Ma 6. De sakkunniga framhöllo därvid, att frågan om förvaltarnas löneställning icke kunde undantagas från tjänsteförteckningskommitténs prövning. I propositionen 1951: 110 uttalade föredragande departementschefen, att han på grundval av de sakkunnigas förslag, med vissa däri förordade ändringar, för budgetåret 1951/52 räknade med 13 förvaltarbeställningar i Ma 8 och 99 i Ma 6 vid flottan. I propositionen förutsattes vidare att vissa maskintjänstchefer m. fl. skulle under sjötjänstgöring anses bestrida förvaltargöromål. Riksdagen beslöt i enlighet med departementschefens förslag.

1949 års tjänsteförteckningskommitté har i skrivelse den 22 november 1951 framlagt förslag angående löneställningen för förvaltare vid samtliga försvarsgrenar. Under förevarande punkt har till behandling upptagits frågan om löneställningen för förvaltare vid armén, flottan och flygvapnet.

Kommittén har i detta hänseende framställt nedanstående förslag.

Beträffande *armén* föreslås att i Ma 8 placeras dels 65 förvaltare vid fälttygkåren i tygförrådstjänst vid truppförband och lantmilitära försvarsområden, dels 112 förvaltare vid intendenturkåren, nämligen 60 i intendenturförrådstjänst vid truppförbanden, Kiruna—Jokkmokks försvarsområde och de centrala intendenturanstalterna samt 52 i kassatjänst. Övriga förvaltarbeställningar föreslås bibehållna i Ma 6.

Vad angår marinen ha, såsom tidigare nämnts, 13 beställningar i Ma 8 redan inrättats vid *flottan* varjämte vissa vikariatslöneförordnanden i samma lönegrad medgivits. Kommittén föreslår till en början, att marinens underofficerssakkunnigas förslag angående inplacering i Ma 8 genomföres.

Detta innebär, att ytterligare (32—13 =) 19 beställningar skulle hänföras till nämnda lönegrad. Vid allmän prövning av förvaltarfrågan har kommittén därutöver funnit skäl föreligga för placering i Ma 8 av ytterligare 21 beställningar, av vilka 11 nu äro i Ma 5.

De av kommittén sålunda föreslagna 40 nya förvaltarbeställningarna i Ma 8 vid flottan detaljredovisas i en i propositionen (s. 33) intagen sammanställning.

Antalet beställningar i Ma 8 vid flottan skulle alltså vid bifall till förslaget, bortsett från vikariatslöneförordnanden, uppgå till sammanlagt 53.

Övriga förvaltarbeställningar vid flottan föreslås bibehållna i Ma 6.

Vad angår *flygvapnet* föreslår kommittén att de 20 nuvarande beställningarna såsom förvaltare i kassatjänst hänföras till den högre förvaltargraden.

Beträffande förvaltare i flygstationstjänst och i förrådstjänst (flygmateriel), sammanlagt 74 beställningar, har kommittén anfört följande. Enligt principbeslut av 1948 års riksdag (prop. 206, s. 446, 447, 455 och 462) skola nuvarande beställningar vid fullt genomförd personalorganisation ersättas med verkmästare av 1. klassen i Ca 21. Emellertid beslöts att det skulle anstå med frågan om det sätt, på vilket övergången till den nya personalorganisationen skulle ske. I enlighet med beslut vid 1951 års riksdag (prop. 110 s. 177) har Kungl. Maj:t den 1 juni 1951 meddelat vissa bestämmelser av provisorisk natur. Sålunda må, i den mån vakanser uppkomma i de 54 beställningarna för förvaltare i flygstationstjänst samt 20 beställningar för förvaltare i förrådstjänst (flygmateriel), tills vidare såsom ersättare för sådana förvaltare anställas extra tjänstemän i Cg 19. Av det anförda framgår, att ifrågavarande 74 beställningar för framtiden ej äro avsedda för militära förvaltare utan för civilmilitära verkmästare. Frågan om lönegradsplaceringen av verkmästarbeställningar vid försvaret har ännu ej varit föremål för prövning inom kommittén. Kommittén har ej ansett sig böra ingå på spörsmålet om ifrågavarande förvaltares lönegradsplacering.

Övriga förvaltare vid flygvapnet har kommittén föreslagit skola bibehållas i Ma 6.

Kommitténs förslag — som medför en kostnadsökning för löner av omkring 500 000 kronor — innebär sammanfattningsvis följande.

Försvaregren	Förvaltarbeställningar			
	Nuvarande förhållanden		Kommitténs förslag	
	Ma 6	Ma 8	Ma 6	Ma 8
Armén	293	—	116	177
Marinen				
Flottan ¹⁾	108	13	79	53
Kustartilleriet	38	—	33	5
Flygvapnet	133	—	113	20
S:a	572	13	341	255

¹⁾ Vikariatslöneförordnanden för vissa maskintjänstchefer ej medräknade.

För egen del har *departementschefen* till en början framhållit, att tjänsteförteckningskommitténs nu framlagda förslag avlåtits efter förhandlingar mellan kommittén och Tjänstemännens centralorganisation (TCO), varvid — låt vara att vissa meningsskiljaktigheter kommit till uttryck — överenskommelse träffats i enlighet med berörda förslag.

Såvitt avser armén, flottan och flygvapnet tillstyrker *departementschefen* att de av kommittén föreslagna uppflyttningarna till förvaltarbeställningar i Ma 8 genomföras. Därjämte föreslår *departementschefen*, att till Ma 8 uppflyttas ytterligare en förvaltare vid fälttygkåren, nämligen armétygförvaltaren vid Stockholms kustartilleriförsvaret. Anledning att därutöver avvika från kommitténs förslag synes *departementschefen* f. n. icke föreligga. Kommitténs ställningstagande har, framhåller *departementschefen* vidare, onekligen i viss mån försvärats av att bedömandet beträffande en stor del av försvaret icke kunnat grundas på en efter verkställd rationaliseringsundersökning avpassad organisation. Det torde därför icke vara utslutet att, efter hand som organisationsundersökningarna inom försvaret fortsätta och beslut om ändrad organisation i anslutning därtill meddelas, jämkningar i de nu föreslagna löneställningarna kunna befinnas påkallade.

Nyinrättade förvaltarbeställningar böra enligt *departementschefen* besättas i den takt personalläget medgiver. Av *departementschefen* enligt det anförda förordade personalförändringar förutsättas skola beaktas vid uppgörande av personalförteckning för nästa budgetår.

Utskottet. Frågan om löneställningen för de militära förvaltarna har länge stått olöst. Utskottet har under de senare åren påtalat detta förhållande och understrukit angelägenheten av att den på området igångsatta utredningen slutfördes. Särskilt har detta gällt kassaförvaltarna. Utskottet vill uttala sin tillfredsställelse över att förslag i ämnet nu förelagts riksdagen.

Tjänsteförteckningskommittén, som funnit tillräckliga skäl icke föreligga för att hänföra samtliga förvaltarbeställningar till en och samma lönegrad, har förordat, att de båda lönegraderna Ma 6 och Ma 8 alltjämt skola tagas i anspråk för förvaltare. Kommittén har vid prövningen av denna fråga funnit, att förvaltarbeställningarna vid armén, flottan och flygvapnet, som enligt gällande personalförteckningar fördelas med 534 i Ma 6 och 13 i Ma 8, böra upptagas till 308 i Ma 6 och 250 i Ma 8. *Departementschefen* har tillstyrkt detta förslag med den ändringen, att ytterligare en förvaltarbeställning bör uppflyttas i Ma 8.

Det föreliggande förslaget innebär en väsentlig förbättring av förvaltarernas löneställning. Enligt vad som i propositionen upplysts har beträffande detsamma överenskommelse träffats mellan kommittén och Tjänstemännens centralorganisation (TCO).

Såsom av propositionen framgår, har tjänsteförteckningskommittén ägnat frågan om förvaltarernas löneställning ingående överväganden, därvid differentieringen på förenämnda båda lönegrader skett med beaktande

av arbetets art, ansvarsförhållanden och övriga på lönegradsplaceringen inverkan omständigheter. Utskottet saknar därför anledning att föreslå avvikelser från Kungl. Maj:ts förslag, varför utskottet icke kan biträda motionen I: 411. Vad beträffar yrkandet i motionerna I: 412 och II: 553 vill utskottet erinra, att enligt föreliggande förslag skola samtliga tjänster som kassachefer i Ma 6 vid armén, flottan och flygvapnet uppflyttas till Ma 8, utom en, avsedd för Bergaskolorna, vilken tjänst tills vidare så länge nuvarande organisation vid dessa skolor kvarstår uppehålls av en flaggunderofficer på vikariatslöneförordnande. Departementschefens förslag kommer alltså, bortsett från nämnda av speciella skäl motiverade undantag, att tillgodose yrkandet i förenämnda båda motioner, vilka alltså, såvitt här är i fråga, icke torde böra påkalla någon riksdagens åtgärd.

Till stöd för det i motionen I: 409 gjorda yrkandet att pensionsavgångna förvaltare i kassatjänst skola få räkna pension i lönegrad Ma 8 med retroaktiv verkan samt att sådan rätt även skall tillkomma dessas efterlevande har anförts, att lösningen av förvaltarnas lönefråga blivit fördröjd på ett anmärkningsvärt sätt. Utskottet vill framhålla, att ett beslut i enlighet med yrkandet skulle innebära avsteg från vedertagna pensioneringsprinciper. Utskottet förutsätter, att, därest visst fog skulle finnas för ett beaktande av den gjorda framställningen, Kungl. Maj:t tar detta spörsmål under närmare övervägande. I frågans nuvarande läge anser utskottet sig emellertid med hänsyn till de svåröverblickbara konsekvenser, som ett bifall till förslaget skulle kunna medföra, förhindrat biträda detsamma.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

a) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 412 och II: 553, såvitt här är i fråga, samt I: 411, godkänna vad departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 7 mars 1952 föreslagit rörande förvaltare vid armén, flottan och flygvapnet;

b) att motionen I: 409 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

4:o) **Kustartilleriets underofficerare.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 4, s. 36—46) att godkänna vad departementschefen föreslagit rörande kustartilleriets underofficerare.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels de förberörda båda likalydande motionerna I: 412 av herr *Söderquist m. fl.* och II: 553 av herr *Sjölin m. fl.*, i vilka hemställts, såvitt här är i fråga, att samtliga förvaltare i kassatjänst vid kustartilleriet måtte uppflyttas i lönegrad Ma 8,

dels ock en inom första kammaren av herr *Bengtson* väckt motion (I: 408), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att maskinofficerarna vid kustartilleriet skola bilda egen befordringsenhet.

På grundval av marinens underofficerssakkunnigas utredning rörande flottans underofficerare fattades vid 1951 års riksdag beslut om ändrad sammansättning av staten för flottans underofficerare m. m. Marinens underofficerssakkunniga ha numera slutfört sin utredning jämväl rörande kustartilleriets underofficerare och de sakkunniga ha med skrivelse den 7 februari 1952 avgivit betänkande rörande denna utredning (stencilerat). Vid utredningen ha de sakkunniga icke ingått på frågor rörande kustartilleriets musikunderofficerare.

Med hänsyn till pågående omprövning av kustartilleriets organisation har det varit svårt för de sakkunniga att finna fasta utgångspunkter för det utredningsarbete, som enligt givna direktiv borde komma till stånd. De sakkunniga ha grundat sin bedömning på ett föreliggande organisationsförslag rörande Stockholms kustartilleriförsvar samt förutsatt att det antal underofficerare, som enligt personalförteckningen för budgetåret 1951/52 må finnas vid kustartilleriet (513, varav 16 musikunderofficerare), tills vidare skola finnas vid kustartilleriet. Ehuru ett dylikt förfaringsätt icke kan leda till en slutlig stat för kustartilleriets underofficerare, har departementschefen godtagit den av de sakkunniga valda metoden att lösa uppgiften.

Av verkställda undersökningar kan konstateras, bl. a., att kustartilleriets underofficerare f. n. icke ha den löneställning som deras arbetsuppgifter och ansvarsställning motivera. De sakkunniga ha ävenledes påvisat, att underofficerarnas vid kustartilleriet nuvarande befodringsförhållanden äro sämre än befodringsförhållandena för krigsmaktens övriga underofficerare.

De sakkunniga ha föreslagit följande stat för kustartilleriets underofficerare (musikunderofficerarna ej medräknade).

B e n ä m n i n g	Lönegrad	Antal
Förvaltare ¹	Ma 8	33
Förvaltare	Ma 6	42
Flaggunderofficerare	Ma 5	196
Underofficerare av 2. graden	Ma 4	226
Summa beställningar		497

¹ Varav 7 i kassatjänst.

I en i propositionen (s. 40) intagen tablå redovisas närmare de föreslagna förvaltarbeställningarna.

Departementschefen har framhållit, att den av de sakkunniga framlagda staten, vilken i görligaste mån är grundad på arbetsvärdering, innebär en väsentlig förbättring av ifrågavarande underofficerares löneställning och befodringsförhållanden. Departementschefen har därför förordat, att de sakkunnigas förslag till statsammansättning för kustartilleriets underofficerare med i det följande anmälda avvikelser lägges till grund för förslag till riksdagen. Departementschefen vill emellertid framhålla, att den lös-

ning av förevarande frågor, som departementschefen härmed förordar, i avvaktan på resultatet av pågående organisationsundersökningar och utredningar av skilda slag icke kan betraktas som slutlig.

När på grundval av underofficerssakkunnigas utredning förslag till ändrad statsammansättning m. m. för flottans underofficerare (prop. 1951: 110, s. 41) framlades, uttalades den uppfattningen att flottans maskinister tills vidare borde intaga den ställning i organisationen som de f. n. ha. Departementschefen förordar att ävenledes kustartilleriets maskinister tills vidare ingå i organisationen på sätt nu är fallet. Samtliga underofficerare vid kustartilleriet böra i enlighet härmed tills vidare bilda en gemensam befordringsenhet.

Departementschefen har därefter anfört följande.

»Jag är icke nu beredd taga ställning till frågan om löneställningen för de underofficerare ur kustartilleriet, som tjänstgöra i marinförvaltningen. Denna fråga bör lösas i samband med prövningen av föreliggande förslag rörande marinförvaltningens organisation. För ifrågavarande två tjänster räknar jag tills vidare med två beställningar i Ma 5 i stället för de föreslagna två beställningarna för förvaltare (en i Ma 8 och en i Ma 6). Lika med marinchefen anser jag att för underofficer, som tjänstgör vid kustartilleriinspektionens personal- och organisationsavdelning, bör avses en beställning i Ma 6 i stället för i Ma 8, som de sakkunniga föreslagit. Vidare förordar jag att innehavarna av förvaltarbefattningarna vid fortifikationsavdelnings värme- och sanitetsdetalj tills vidare, i avvaktan på resultatet av pågående prövning av förslaget till organisation av försvarets fastighetsförvaltning, vikariatslöneförordnas i de av de sakkunniga föreslagna lönegraderna. Förvaltarbeställningar för nu nämnda befattningar torde icke för närvarande böra inrättas. Jag räknar med att de underofficerare som erhålla vikariatslöneförordnande tillhöra lönegraden Ma 5. Vad angår fartygschefer på vissa av kustartilleriets båtar föreslår jag att i stället för sex beställningar, avsedda för cheferna på vedettbåtarna V 51—V 56, vikariatslöneförordnanden i Ma 6 meddelas åt beställningshavare i Ma 5. Vidare är jag icke beredd att nu föreslå inrättande av flera än fem beställningar för kassachefer i Ma 8. Innehavarna av de andra två beställningarna för kassachefer, nu i Ma 6, böra erhålla vikariatslöneförordnanden i Ma 8. De sakkunniga ha föreslagit att två beställningar i Ma 6 inrättas för föreståndare vid Vaxholms kustartilleriregementes och Karlskrona kustartilleriregementes intendenturavdelningars expeditioner och därvid förutsatt att tjänsten vid sistnämnda intendenturavdelning, som f. n. innehaves av underofficer i arvodesbefattning, ombildas till tjänst för underofficer på aktiv stat. Marinchefen har i sitt yttrande föreslagit att ifrågavarande förvaltarbeställningar överföras till Stockholms respektive Blekinge kustartilleriförsvär. Organisationsnämnden har ansett att det kan vara lämpligt att, sedan kustartilleriförsvärsstabens och regementets förvaltningar sammanslagits, avse förvaltare för ifrågavarande tjänst. Utan att nu taga ställning till föreliggande organisationsförslag i detta hänseende förordar jag att för expeditionsgöro-

mål inom intendenturtjänsten vid Stockholms och Blekinge kustartilleriförsvar inrättas två beställningar i Ma 6. Beträffande Blekinge kustartilleriförsvar torde dock förvaltarbeställningen icke få tagas i anspråk förrän nuvarande innehavare av arvodesbefattningen vid Karlskrona kustartilleriregementes intendenturavdelning har avgått. I samband därmed bör arvodesbefattningen indragas.»

På grundval av underofficerssakkunnigas förslag med i det föregående förordade ändringar har departementschefen för nästkommande budgetår räknat med 26 beställningar i Ma 8, 36 beställningar i Ma 6, 215 beställningar i Ma 5 samt 236 beställningar i Ma 4, musikunderofficerare inbegripna. Enligt vad i det föregående anförts har departementschefen dessutom räknat med att fem underofficerare, varav två förvaltare (kassaschefer) i Ma 6, vikariatslöneförordnas i Ma 8 samt att åtta andra underofficerare vikariatslöneförordnas i Ma 6. Det förutsättes få ankomma på Kungl. Maj:t att fördela förvaltarbeställningarna på befattningar. Nyinrättade förvaltarbefattningar förutsätts vidare skola tillsättas i den mån organisatoriska förutsättningar därför föreligga och i den takt personalläget medger. Departementschefen har för avsikt att i personalförteckningen för nästa budgetår beakta de förslag rörande underofficerskaderns sammansättning som här framlagts.

Utskottet. De verkställda undersökningarna ha givit vid handen, att kustartilleriets underofficerare för närvarande icke ha den löneställning, som deras arbetsuppgifter och ansvarsställning motivera. Ävenledes har konstaterats, att dessa underofficerares nuvarande befordringsförhållanden äro ogynnsammare än befordringsförhållandena för krigsmaktens övriga underofficerare. På grundval av arbetsvärdering ha marinens underofficerssakkunniga framlagt förslag till personalstat, som innebär en väsentlig förbättring av angivna förhållanden. Departementschefen har ansett de sakkunnigas förslag kunna med smärre avvikelser läggas till grund för beslut i ämnet. I avvaktan på resultatet av pågående organisationsundersökningar och utredningar kan dock enligt departementschefen förslaget icke betraktas som slutligt.

För närvarande bilda kustartilleriets underofficerare gemensam befordringsenhet. Departementschefen anser sig icke böra föreslå någon ändring härutinnan. I motionen I: 408 har yrkats, att maskinofficerarna vid kustartilleriet skola bilda egen befordringsenhet. Då i motionen uppenbarligen torde åsyftas maskinunderofficerarna, utgår utskottet i det följande från att så är fallet. Utskottet vill erinra om att utskottet i sitt av föregående års riksdag godkända utlåtande nr 4 i anledning av ett då motionsvis gjort yrkande om att befordran av flottans underofficerare borde ske inom varje yrkesavdelning framhöll, att förslaget i fråga innefattade ett spörsmål, som det enligt utskottets mening borde ankomma på Kungl. Maj:t att taga ställning till. Vad då anfördes torde jämväl äga tillämpning med avseende å yrkandet i den nu föreliggande motionen. Med hänsyn härtill och då såsom

av propositionen framgår marinens underofficerssakkunniga framhållit, att, innan kustartilleriets organisationsfrågor och därmed sammanhängande personalproblem blivit lösta, frågan om ändring av befordringssystemet för kustartilleriets vidkommande icke bör upptagas till prövning, finner utskottet sig böra avstyrka ifrågavarande motion.

Beträffande det i motionerna I: 412 och II: 553 gjorda yrkandet vill utskottet erinra om att enligt departementschefens förslag skola av samtliga 7 kassachefer vid kustartilleriet 5 inplaceras i Ma 8 och de båda övriga erhålla vikariatslöneförordnanden i samma lönegrad. Med hänsyn härtill och till vad utskottet under närmast föregående punkt anfört rörande motsvarande befattningshavare vid armén, flottan och flygvapnet avstyrkas motionerna jämväl såvitt här är i fråga.

Utskottet anser sig kunna godtaga de av departementschefen i anledning av underofficerssakkunnigas förslag förordade åtgärderna beträffande kustartilleriets underofficerare.

Under återopande av det anförda får utskottet, som under punkt 3 i det föregående yttrat sig rörande motionen I: 409, hemställa,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 412 och II: 553, såvitt här är i fråga, ävensom I: 408, godkänna vad departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 7 mars 1952 föreslagit rörande kustartilleriets underofficerare.

5:o) **Rationaliseringsverksamhet inom försvaret.** Departementschefen har (punkt 5, s. 46—48) lämnat en översikt över det aktuella läget beträffande den rationaliseringsverksamhet inom försvaret som bedrivs genom statens organisationsnämnds försorg, särskilt i den mån denna verksamhet påverkar anslagsberäkningarna eller eljest utformningen av skilda organisationsenheter under nästa budgetår. Härutinnan torde få hänvisas till propositionen.

Departementschefen framhåller, att i den mån det skulle visa sig möjligt att tidigare än nu beräknats genomföra rationaliseringen även vid andra enheter än som enligt propositionen förutsatts skola kunna omorganiseras före utgången av nästa budgetår sådana möjligheter böra tillvaratagas. Departementschefen förutsätter därför att — liksom varit fallet för innevarande och tidigare budgetår — Kungl. Maj:t skall äga att jämväl under budgetåret 1952/53 vidtaga de jämkningar i vederbörande personalorganisationer som kunna bli erforderliga i anledning av beslut om organisationsändringar, dock givetvis alltjämt icke såvitt avser personalstaterna för ordinarie personal, samt att bereda särskild ersättning åt personal som med bibehållen löneställning bestrider göromål som i en ny organisation ankomma på innehavare av högre tjänst.

Utskottet anser i likhet med departementschefen, att Kungl. Maj:t även under budgetåret 1952/53 bör äga möjlighet att vidtaga av departements-

chefen avsedda jämkningar i vederbörliga personalorganisationer samt att bereda särskild ersättning åt personal i de fall, departementschefen angett.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört.

6:o) **Avlöningsförmåner m. m. åt värnpliktiga.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 6, s. 48—50) godkänna vad departementschefen föreslagit i fråga om penningbidrag, premier samt traktamentsersättning till värnpliktiga.

Vidare har i två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *Bergh* (I: 75) och den andra inom andra kammaren av fru *Boman* (II: 106) hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att författningen om ersättning (SF nr 881/1945) överses och revideras i syfte att undanröja de orättvisor som kunna drabba vissa kategorier av inskrivningspliktiga.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen I: 75.

I propositionen 1952: 177 har föreslagits, bland annat, att utbildningstiden för värnpliktiga i allmänhet samt för värnpliktiga, vilka uttagits för utbildning till underbefäl, skall förlängas. Vid anmälan av nämnda proposition har departementschefen framhållit, att förslagen påkalla vissa ändringar i föreskrifterna rörande avlöning m. m. till värnpliktiga. Departementschefen har nu upptagit dessa frågor till behandling. I samband därmed har även behandlats uppkommen fråga rörande jämkning av bestämmelserna om värnpliktigas förmåner i samband med inskrivningsförrättning.

Enligt kungörelsen om värnpliktsavlöning (SFS 1945: 881) utgår lägsta ifrågakommande penningbidrag till menig, som icke fullgjort värnplikts-tjänstgöring under sammanlagt 300 dagar. Förhöjt bidrag utgår till den menige från och med den 301:a tjänstgöringsdagen. Tiden 300 dagar motsvarar sammanlagda längden av första tjänstgöring och en repetitionsövning vid armén och kustartilleriet enligt gällande bestämmelser. Det skördeuppehåll, som nu förekommer vid armén och varunder utgå vanliga ekonomiska förmåner, kvalificerar icke till förhöjning av bidraget.

I nyssnämnda proposition har föreslagits att första tjänstgöringen vid armén skall omfatta 304 dagar, häri inräknat det under sommarhalvåret förekommande övningsuppehållet. Därest denna tjänstgöringstid genomföres, har det synts departementschefen skäligt och lämpligt att förhöjt penningbidrag får utgå från och med den 305:e tjänstgöringsdagen. Denna regel bör gälla enhetligt för samtliga försvarsgrenar. Penningbidraget till vapenfria värnpliktiga förutsättes skola utgå efter motsvarande normer.

Enligt 1949 års gruppchefsutrednings förslag skola värnpliktiga grupp-

chefelever samt värnpliktiga föregångsmän, vilka med godkännande vitsord genomgått föreskriven utbildning, i samband med uttryckningen från första tjänstgöring tilldelas premie om 200 kronor respektive 100 kronor. Dylig premie avses efter prövning i varje särskilt fall skola kunna tilldelas även värnpliktig som utan godkännande vitsord genomgått underbefälsutbildning men som under utbildningen visat ambition och intresse. I värnpliktspropositionen har lämnats en närmare redogörelse för förslagen och däröver avgivna remissutlåtanden. Vid prövningen av dessa frågor i nämnda sammanhang har departementschefen funnit förslagen i stort sett lämpliga. Departementschefen biträder alltså vad gruppchefsutredningen föreslagit i fråga om premier åt värnpliktiga gruppchefer och föregångsmän och föreslår, att därutöver nämnda förslag genomföres även vid marinen i den omfattning som av departementschefen angivits i värnpliktspropositionen.

Frågan om ersättning till inskrivningsskyldiga för mistad arbetsinkomst m. m. i samband med inskrivningsförrättning har prövats av 1945 års och 1950 års riksdagar. I sina av riksdagen godkända utlåtanden har statsutskottet anfört att inställelse till inskrivningsförrättning torde få anses utgöra en integrerande del av varje svensk man enligt värnpliktslagen åliggande skyldighet. Befogad anledning har därför icke syntts utskottet föreligga att betrakta ifrågavarande inställelse såsom sådant uppdrag, för vilket gottgörelse i allmänhet plägar utgå. Utskottet har därför icke givit sin anslutning till förslag om ersättning för mistad arbetsinkomst.

De skäl, som av statsutskottet anförts, torde, framhåller departementschefen, alljämt äga giltighet vid bedömandet av frågan om ersättning för förlorad inkomst. Däremot synes det skäligt att ersättning för utlägg för kost och logi får utgå till sådana inskrivningsskyldiga som bo så långt från närmaste inskrivningsplats att de nödgas vara frånvarande från sin bostadsort mer än ett dygn. Departementschefen föreslår, att traktamentsersättning enligt lägsta traktamentsklass i allmänna resereglementet — för närvarande 12 kronor för hel dag och 9 kronor för hel natt — skall utgå till dylika värnpliktiga.

De ändringar i gällande författningar som vid bifall till vad departementschefen i det föregående förordat bliva erforderliga förutsättas få utfärdas av Kungl. Maj:t. Vid beräkandet i 1952 års statsverksproposition av vederbörliga anslag för budgetåret 1952/53 ha här berörda ändringar i huvudsak beaktats, och någon uppräknig av desamma är alltså icke erforderlig.

Utskottet vill erinra att riksdagen numera bifallit Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i värnpliktslagen m. m. I enlighet härmed skall första tjänstgöringen vid armén omfatta 304 dagar, övningsuppehållet inberäknat. Utskottet finner i anledning härav motiverat, att det förhöjda penningbidraget till den menige får utgå från och med den 305:e tjänstgöringsdagen i stället för som nu är fallet från och med den 301:a

tjänstgöringsdagen. Utskottet vill alltså tillstyrka förslaget härom och har icke något att erinra mot att denna regel får gälla enhetligt för samtliga försvarsgrenar. Penningbidraget till vapenfria värnpliktiga synes böra utgå efter motsvarande normer.

I den under förevarande punkt redovisade motionen, som väcktes i början av riksdagen, har erinrats om att fall förekommit, då värnpliktiga måst använda 2 å 3 dygn för att inställa sig till inskrivningsförrättning, varigenom de gått miste om arbetsförtjänst ävensom nödgats vidkännas kostnader för logi m. m. En revidering av gällande bestämmelser i syfte att undanröja dessa orättvisor syntes därför påkallad. Utskottet vill i anledning härav erinra om att utskottet i sina av riksdagen godkända utlåtanden (1945: 286 och 1950: 4) anført, att inställelse till inskrivningsförrättning torde få anses utgöra en integrerande del av varje svensk man enligt värnpliktslagen åliggande skyldighet, varför befogad anledning icke syntes utskottet föreligga att betrakta ifrågavarande inställelse såsom sådant uppdrag, för vilket gottgörelse i allmänhet plägade utgå. Utskottet ansåg sig därför icke kunna tillstyrka då framlagt förslag om ersättning för mistad arbetsinkomst. Utskottet vidhåller alltjämt denna uppfattning. Däremot synas utskottet vissa billighetsskäl onekligen tala för att inskrivningsskyldig under vissa förutsättningar erhåller ersättning för utlägg för kost och logi. Utskottet anser sig därför böra tillstyrka departementschefens förslag, att dylik värnpliktig, som är bosatt på sådant avstånd från närmaste inskrivningsplats att han nödgas vara frånvarande från sin bostadsort mer än ett dygn, erhåller traktamentsersättning enligt lägsta traktamentsklass i allmänna resereglementet. Syftet i förberörda motion torde alltså i nu förevarande avseende bliva tillgodosett genom vad utskottet sålunda föreslagit.

Vad beträffar departementschefens förslag om premier åt värnpliktiga gruppchefer och föregångsmän, vill utskottet erinra, att årets riksdag i samband med behandlingen av värnpliktspropositionen redan yttrat sig i denna fråga och därvid godkänt 1949 års gruppchefsutrednings av departementschefen tillstyrkta förslag i ämnet samt beslutat, att detsamma skall genomföras även vid marinen i den omfattning, som av departementschefen angivits i nämnda proposition. Med hänsyn härtill torde förslaget icke böra påkalla någon riksdagens vidare åtgärd.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 75 och II: 106, godkänna vad departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 7 mars 1952 föreslagit i fråga om penningbidrag och traktamentsersättning till värnpliktiga.

7:o) **Försvarets civilförvaltning: Avlöningar.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 4) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågavarande ändamål för

budgetåret 1952/53 beräkna ett förslagsanslag av 2 850 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 120 (punkt 7, s. 50—53) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad ändring i personalförteckningen för försvarets civilförvaltning, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för försvarets civilförvaltning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53, dels ock till Försvarets civilförvaltning: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 2 855 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 2 398 000 kronor.

1946 års militära förvaltningsutrednings förenämnda förslag berör följande centrala ämbetsverk, nämligen försvarets civilförvaltning och krigsmaterielverket samt armé-, marin- och flygförvaltningarna. Vid anmälan i årets statsverksproposition av förevarande anslag meddelade departementschefen, att förvaltningsutredningens förslag vore föremål för beredning inom försvarsdepartementet och att departementschefen avsåg att senare hemställa, att särskild proposition i ämnet förelades 1952 års riksdag. Under den fortsatta behandlingen av ärendet har det emellertid visat sig att detsamma kräver ytterligare överväganden. Med hänsyn härtill är det icke möjligt att på grundval av utredningsförslaget framlägga förslag till årets riksdag. Så som frågan om en omorganisation av försvarsförvaltningen nu ligger till, är det, framhåller departementschefen, för nästa budgetår icke möjligt att annat än i undantagsfall vidtaga några personalförändringar vid de myndigheter som beröras av omorganisationsförslaget.

Det uppskov med ifrågasvarande organisationsfrågas slutliga lösning, som sålunda icke kan undvikas, bör emellertid enligt departementschefens mening icke hindra, att ändringar i den bestående organisationen provisoriskt vidtagas, i den mån så anses påkallat av rationaliseringskrav eller andra förhållanden.

Genom beslut den 28 september 1951 har Kungl. Maj:t — i anslutning till av överbefälhavaren i utlåtande över förvaltningsutredningens betänkande gjorda förslag — bl. a. förordnat om vissa ändringar beträffande krigsmaterielverkets arbetsuppgifter, varvid viss del av verkets anskaffningsverksamhet överförts på försvarsgrensförvaltningarna. Departementschefen förutsätter, att Kungl. Maj:t även i andra uppkommande fall skall äga att inom ramen för gällande stater och beviljade anslag företaga erforderliga jämkningar i förvaltningsorganisationen. Det kan härvid befinnas erforderligt att i vissa fall bereda tjänstemän vikariatslön i högre lönegrad liksom ock att med anlitande av sakanslag anställa ytterligare personal.

Departementschefen har föreslagit, att medel för 2 telefonister i Cg 6 icke längre beräknas under nu förevarande anslag samt att en befattning för pensionerad underofficer i 1 : 20 utgår. Vidare föreslås, att 10 kontorsbiträdestjänster i Ca 8 inrättas jämlikt grunderna för den reglerade beföringsgången. I anslutning till den år 1951 genomförda löneförhöjningen för statstjänstemän föreslås det till generaldirektörens ställföreträdare i civil-

förvaltningen utgående arvodet å 1 200 kronor skola uppräknas med 300 kronor till 1 500 kronor. Vidare bör uppräkning ske av 2 inspektionsarvoden å nu 1 800 kronor till 1 980 kronor och ett arvode till biträde vid civilförvaltningens arkiv å nu 588 kronor till 648 kronor.

Riksdagens beslut i anledning av propositionen 1951:114 angående lönerevision för vissa cheftjänstemän m. m. har medfört vissa löneförhöjningar för tjänstemän, som avlönas från ifrågavarande anslag. Medel här för böra beräknas under vederbörande anslagsposter.

Övriga föreslagna kostnadsförändringar äro av automatisk natur.

Utskottet. Dröjsmålet med förvaltningsreformens genomförande medför stora olägenheter för de härav berörda ämbetsverken. Utskottet, som väl inser, att åtskilliga av de frågor det här gäller att taga ställning till kunna beräknas kräva mycket ingående överväganden inom försvarsdepartementet, vill emellertid understryka sitt föregående år gjorda uttalande om angelägenheten av att denna fråga bringas till sin snara lösning. Utskottet förväntar, att förslag i ämnet föreläggas riksdagen i höst eller senast under nästa års riksdags vårsession.

Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt och vad departementschefen i samband härmed anfört har icke givit utskottet anledning till erinran. Den förordade personalförteckningen och avlöningsstaten böra alltså godtagas.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) på personalförteckningen för försvarets civilförvaltning uppföra ytterligare 10 kontorsbiträdestjänster i lönegrad Ca 8;

b) fastställa följande avlöningsstat för försvarets civilförvaltning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	870 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	27 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	6 108
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 282 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	691 892
	<hr/>
	Summa kronor 2 877 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	22 000
	<hr/>
	Nettoutgift kronor 2 855 000

c) till *Försvarets civilförvaltning*: *Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 2 855 000 kronor.

8:o) **Krigsmaterielverket: Avlöningar.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 8) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1952/53 beräkna ett förslagsanslag av 2 825 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 120 (punkt 8, s. 54—56) föreslagit riksdagen att dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för krigsmaterielverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53, dels ock till Krigsmaterielverket: *Avlöningar* för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 2 960 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 2 465 000 kronor.

Såsom i det föregående vid anmälan av civilförvaltningens avlöningsanslag anförts har ställning ännu icke kunnat tagas till resultatet av det utredningsarbete, som bedrivits av 1946 års militära förvaltningsutredning. Med hänsyn härtill och av skäl som departementschefen i övrigt i nyssberörda sammanhang anført kan departementschefen icke tillstyrka något av de förslag till förändringar beträffande personalorganisationen vid krigsmaterielverkets huvuddel som verket nu framställt. Däremot har departementschefen intet att erinra mot den av verket begärda personalförstärkningen för lokalförvaltningen i Kortfors, innebärande att tjänster inrättas för en driftsingenjör i Cg 27, 2 verkstadsförmän i Cg 16, en reparatör i Ce 11 samt att medel beräknas för en säsonganställd eldare under 8 tjänstgöringsmånader.

Kungl. Maj:ts under civilförvaltningens avlöningsanslag omnämnda beslut den 28 september 1951 innebär, att vissa uppgifter överflyttas från krigsmaterielverket till försvarsgrensförvaltningarna. Departementschefen utgår från att det skall vara Kungl. Maj:t obetaget att låta personal vid krigsmaterielverket, som härigenom frigöres, tjänstgöra vid försvarsgrensförvaltningarna.

I enlighet med riksdagens beslut i anledning av propositionen 1951:114 angående lönerrevision för vissa cheftjänstemän m. m. ha ett antal byråchefer och jämställda befattningshavare i lägre lönegrad än Ca 37 eller Ma 12 i krigsmaterielverket samt armé-, marin- och flygförvaltningarna i avbidan på resultatet av militära förvaltningsutredningens förslag förordnats att mot vikariatslön bestrida göromål som eljest ankomma på tjänstemän i 37 lönegraden. Då förslag i berörda organisationsfråga icke kan föreläggas innevarande års riksdag, torde löneställningen för ifrågavarande byråchefer m. fl. snarast böra upptagas till prövning med utgångspunkt från dem nu åvilande arbetsuppgifter. Det förutsättes därvid få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga de jämkningar i vikariatslöneförordnandena vartill prövningen kan giva anledning. För krigsmaterielverkets vidkommande berör

frågan tre byråchefer i Ce 33. Medel för beredande av vikariatslön åt dessa i Ce 37 torde för nästa budgetår böra beräknas under verkets icke-ordinarie-post. Medel för de löneförhöjningar i övrigt, som föranletts av berörda löne-revision och ha avseende å krigsmaterielverket, böra jämväl beräknas under anslaget.

Övriga föreslagna kostnadsförändringar äro av automatisk natur.

Utskottet har icke något att erinra mot den verkställda anslagsberäkningen liksom ej heller mot vad departementschefen i samband härmed anfört och föreslagit.

Utskottet får — under erinran om vad utskottet under civilförvaltningens avlöningsanslag anfört i fråga om förvaltningsreformens genomförande — hemställa,

att riksdagen må

- a) fastställa följande avlöningsstat för krigsmaterielverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	132 400
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	100 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	17 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 079 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	679 600
	<hr/>
	Summa kronor 3 008 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	48 000
	<hr/>
	Nettoutgift kronor 2 960 000

- b) till *Krigsmaterielverket*: *Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 2 960 000 kronor.

9:o) **Fortifikationsförvaltningen: Avlöningar.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 13) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1952/53 beräkna ett förslagsanslag av 1 750 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 120 (punkt 9, s. 56—60) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningen för fortifikationsförvaltningen, dels fastställa av

departementschefen förordad avlöningsstat för fortifikationsförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53, dels ock till Fortifikationsförvaltningen: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 1 700 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 470 000 kronor.

Vid behandlingen av förevarande anslagsfråga i årets statsverksproposition anmälde departementschefen att det förslag till ny organisation av den regionala och lokala fortifikations- och byggnadsförvaltningen, som fortifikationsförvaltningen gemensamt med statens organisationsnämnd framlagt i skrivelse den 26 november 1951, var föremål för remissbehandling. Enär ett ställningstagande till den föreslagna nya organisationen kunde komma att påverka centralorganets personalbehov var departementschefen icke beredd att då fatta slutlig ståndpunkt till medelsbehovet under förevarande anslag. På grund av organisationsärendets omfattning och innebörden av förslaget har ett flertal myndigheter hemställt om förlängning av remisstiden. Departementschefen har ansett sig böra bifalla dessa yrkanden. Förlängningen av remisstiden medför emellertid, att det icke är departementschefen möjligt att taga slutlig ställning till förslaget inom sådan tid, att proposition i ämnet kan föreläggas årets riksdag.

Departementschefen har föreslagit, att den å övergångsstat uppförda kansliskrivartjänsten i Ca 15 utgår ur personalförteckningen fr. o. m. nästa budgetår, att befattningen som skjutbaneofficer uppflyttas från löneklass 1: 29 till 1: 31 ävensom att en tjänst för förste byråingenjör i Ce 29 med avlöning från byggnadsanslag inrättas vid befästringsbyråns konstruktionssektion.

Enligt tilläggsbestämmelserna till statens allmänna avlöningsreglemente, bilaga D, III. Tjänstemän vid försvaret, utgå vid vissa myndigheter förvaltningsarvoden å 720 kronor. Vid fortifikationsförvaltningen utgå 3 dylika arvoden. Departementschefen föreslår att arvodena i anslutning till de 1951 genomförda avlöningsförhöjningarna ökas med 60 kronor till 780 kronor.

Övriga föreslagna kostnadsförändringar föranledas av anslagsbelastningen eller äro av automatisk natur.

Med hänsyn till att även den lägre extra ordinarie personalen vid fortifikationsförvaltningen förtecknas i personalförteckning, som fastställas av Kungl. Maj:t, förutsättes anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal även för nästa budgetår kunna betecknas förslagsvis. Posten hör emellertid liksom hittills maximeras av Kungl. Maj:t.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och har icke något att erinra mot vad departementschefen i samband därmed anfört, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) *dels* ur personalförteckningen för fortifikationsförvaltningen utesluta en under rubriken Tjänsteman å övergångsstat upptagen tjänst för kansliskrivare i lönegrad Ca 15, *dels ock* på förteckningen under rubriken Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 24 med avlöning från byggnadsanslag uppföra ytterligare en tjänst för förste byråingenjör i lönegrad Ce 29;

b) fastställa följande avlöningsstat för fortifikationsförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	410 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	127 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	9 840
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	833 500
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	417 660
	<hr/>
	Summa kronor 1 798 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	98 000
	<hr/>
	Nettoutgift kronor 1 700 000

c) till *Fortifikationsförvaltningen*: *Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 1 700 000 kronor.

10:o) *Arméförvaltningen*: *Avlöningar*. Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 18) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1952/53 beräkna ett förslagsanslag av 1 610 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 120 (punkt 10, s. 60—62) föreslagit riksdagen att *dels* godkänna av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningen för arméförvaltningen, *dels* fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för arméförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53, *dels ock* till *Arméförvaltningen*: *Avlöningar* för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 1 610 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 350 000 kronor.

Av skäl som departementschefen anfört vid anmälan av civilförvaltningens avlöningsanslag kan departementschefen icke tillstyrka av arméförvaltningen begärda lönggradsuppflyttningar.

Departementschefen föreslår inrättande av ytterligare 6 ordinarie kontorsbiträdestjänster i utbyte mot samma antal biträdestjänster för skriv- och kontorsgöromål. Vid arméförvaltningen utgå 25 förvaltningsarvoden å 720 kronor enligt tilläggsbestämmelserna till statens allmänna avlöningsreglemente, bilaga D, III. Tjänstemän vid försvaret. Såsom departementschefen anfört vid behandlingen av fortifikationsförvaltningens avlöningsanslag böra dessa arvoden höjas till 780 kronor.

Övriga föreslagna kostnadsförändringar äro av automatisk natur.

Departementschefen har vidare föreslagit, att en förste byråsekreterare i Ce 27 benämnes byråintendent samt att en ingenjör i Ce 25 benämnes byråingenjör.

Utskottet tillstyrker de föreslagna ändringarna i personalförteckningen för arméförvaltningen och har icke något att invända mot anslagsberäkningen.

Utskottet, som får erinra om vad utskottet under civilförvaltningens avlöningsanslag anfört i fråga om förvaltningsreformens genomförande, hemställer,

att riksdagen må

a) på personalförteckningen för arméförvaltningen uppföra ytterligare 6 kontorsbiträdestjänster i lönegrad Ca 8 samt vidtaga de ändringar i fråga om tjänstebenämning, som departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 7 mars 1952 förordat;

b) fastställa följande avlöningsstat för arméförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	378 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	365 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	19 500
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	692 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	451 500
	<hr/>
	Summa kronor 1 906 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	296 000
	<hr/>
	Nettoutgift kronor 1 610 000

c) till *Arméförvaltningen*: *Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 1 610 000 kronor.

11:o) **Marinförvaltningen: Avlöningar.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 20) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1952/53 beräkna ett förslagsanslag av 710 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 120 (punkt 11, s. 63—66) föreslagit riksdagen att dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för marinförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53, dels ock till Marinförvaltningen: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 710 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 600 000 kronor.

Av skäl som departementschefen anfört vid anmälan av civilförvaltningens avlöningsanslag kan departementschefen icke tillstyrka av marinförvaltningen begärda personalförändringar.

Vid marinförvaltningen utgå 10 förvaltningsarvoden å 720 kronor. I överensstämmelse med vad departementschefen föreslagit under fortifikationsförvaltningens avlöningsanslag böra dessa arvoden höjas till 780 kronor.

Övriga föreslagna kostnadsförändringar äro av automatisk natur.

Utskottet, som tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag, får — under erinran om vad utskottet under civilförvaltningens avlöningsanslag anfört i fråga om förvaltningsreformens genomförande — hemställa,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för marinförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	231 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	170 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	7 800
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	250 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	193 200
	<hr/>
	Summa kronor 852 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	142 000
	<hr/>
	Nettoutgift kronor 710 000

b) till *Marinförvaltningen: Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 710 000 kronor.

12:o) **Marinförvaltningen: Utrustning och inredning av nya lokaler.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 12, s. 66) — och under erinran att riksdagen godkänt av Kungl. Maj:t i annat sammanhang framlagt förslag om anvisande av medel för anordnande av vissa provisoriska lokaler inom Stockholms luftvärnsregementes kasernetablissemang, avsedda i första hand för försvarets forskningsanstalt men även för bl. a. delar av marinförvaltningen — hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinförvaltningen: Utrustning och inredning av nya lokaler* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

13:o) **Flygförvaltningen: Avlöningar.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 22) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1952/53 beräkna ett förslagsanslag av 980 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 120 (punkt 13, s. 67 och 68) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad ändring i personalförteckningen för flygförvaltningen, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för flygförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53, dels ock till Flygförvaltningen: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 930 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 751 000 kronor.

Av skäl som departementschefen anfört i det föregående vid anmälan av civiltjänstförvaltningens avlöningsanslag kan departementschefen icke nu tillstyrka av flygförvaltningen begärd ordinariesättning av en byråintendents-tjänst.

Mot inrättande i enlighet med flygförvaltningens förslag av ytterligare 3 ordinarie kontorsbiträdestjänster i utbyte mot samma antal biträdestjänster för skriv- och kontorsgöromål har departementschefen intet att erinra.

Vid flygförvaltningen utgå 5 förvaltningsarvoden å 720 kronor. I överensstämmelse med vad departementschefen föreslagit under fortifikationsförvaltningens avlöningsanslag böra dessa arvoden höjas till 780 kronor.

Övriga föreslagna kostnadsförändringar äro av automatisk natur.

Utskottet, som tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag, får — under erinran om vad utskottet under civiltjänstförvaltningens avlöningsanslag anfört i fråga om förvaltningsreformens genomförande — hemställa,

att riksdagen må

a) på personalförteckningen för flygförvaltningen uppföra ytterligare 3 kontorsbiträdestjänster i lönegrad Ca 8;

b) fastställa följande avlöningsstat för flygförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	321 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	100 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	8 900
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	344 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	241 100
	<hr/>
	Summa kronor 1 015 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	85 000
	<hr/>
	Nettoutgift kronor 930 000

c) till *Flygförvaltningen*: Avlöningar för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 930 000 kronor.

14:o) **Armén**: Avlöningar till aktiv personal m. fl. Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 29) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1952/53 beräkna ett förslagsanslag av 144 100 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 120 (punkt 14, s. 69—113) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningarna för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar vid armén, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende på personalförteckningarna meddela särskilda föreskrifter av i tillämpliga delar samma innehåll som innefattas i de särskilda bestämmelser som genom Kungl. Maj:ts brev den 1 juni 1951 fastställts att lända till efterrättelse för tillämpningen av arméns personalförteckningar för budgetåret 1951/52, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1952/53, dels ock till Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 143 000 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått

dels förberörda båda likalydande motioner I:412 av herr *Söderquist m. fl.* och II:553 av herr *Sjölin m. fl.*, i vilka hemställts, såvitt här är i fråga, att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 120 ville besluta, att förrådsvakmästarna inplaceras i den lönegrad, som överensstämmer med deras tjänsteställning,

dels ock en inom andra kammaren av fru *Ewerlöf m. fl.* väckt motion (II:197), i vilken hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl.

Maj:t föreslå en sådan ändring av de provisoriska bestämmelserna för försvarets reservsjukskötarskår, att sjuksköterska inom denna kår måtte åtnjuta dagarvode med kronor 12:75 under föreskriven årlig tjänstgöring.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, torde beträffande de likalydande motionerna få hänvisas till motionen I: 412.

Utskottet lämnar i det följande en kortfattad redogörelse i huvudsak endast för de av departementschefen förordade ändringarna i personalförteckningarna för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar. Vid framställningen följer utskottet den punktindelning, som använts i propositionen. För närmare kännedom om de av departementschefen framställda förslagen torde få hänvisas till propositionen.

1. Departementschefen förordar, att den för arméstabens personalavdelning avsedda kanslibiträdestjänsten i Ca 11 utbytes mot en kontoristtjänst i Ca 13 ävensom att ytterligare en kontoristtjänst i Ca 13, avsedd för sekreteraren åt chefen för utbildningsavdelningen m. m., inrättas i utbyte mot en kanslibiträdestjänst i Ca 11.

2. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag har 1951 års riksdag beslutat, att Göta trängregementes kompani i Nora (T 2 N) skulle fr. o. m. budgetåret 1952/53 utgå ur fredsorganisationen, i samband varmed förbandets permanent organiserade sjukvårdskompani skulle underställas chefen för Norrlands trängregemente (T 3) och förläggas till Västernorrlands regemente (I 21). Det förutsattes härvid att den mobiliseringscentral, som f. n. är ansluten till T 2 N, skulle bibehållas vid sin förläggning i Nora.

Av den vid T 2 N befintliga militära ordinarie personalen — 1 major, 1 kapten, 2 löjtnanter, 1 fanjunkare, 3 sergeanter och 3 överfurirer — förordar departementschefen att fanjunkaren tills vidare avses såsom förrådsunderofficer vid mobiliseringscentralen. Övrig nu nämnd militär personal förutsattes skola överföras till andra trängförband.

I gällande personalförteckning finnes för T 2 N uppförd en arvodesbefattning för förrådsunderofficer i 1:20. Befattningen, som är vakant, föreslås skola bibehållas på personalförteckningen, varvid emellertid föreskrift bör meddelas om att befattningen icke får tillsättas så länge berörda arbetsuppgifter fullgöras av underofficer på aktiv stat.

Den för T 2 N avsedda, f. n. vakanta bataljonsläkarbeställningen i Ca 27 föreslås skola indragas fr. o. m. nästa budgetår.

Vidare föreslås tjänsten för köksföreståndare i Ca 12 skola indragas vid vakans.

3. För att säkerställa mobiliseringen av de för Stockholms försvar avsedda luftvärnsförbanden har enligt beslut av 1946 års riksdag för Stockholms luftvärnsregemente (Lv 3) upprättats en mobiliseringscentral i Stockholm.

Den av statsmakterna beslutade förflyttningen av Lv 3 till Norrtälje be-

räknas av arméchefen kunna genomföras under år 1952, varvid utbildningsverksamheten förutsatts skola överföras fr. o. m. den 1 april samt stabs- och förvaltningstjänsten fr. o. m. den 1 oktober.

Departementschefen har anslutit sig till förslag av arméchefen om att Lv 3:s mobiliseringscentral i Stockholm skall indragas i samband med regementets förflyttning till Norrtälje och att i stället skall inrättas en särskild luftvärnsavdelning vid Stockholms försvarsområdesstab. Till frågan om härför erforderliga jämkningar i personalförteckningarna har departementschefen förklarat sig vilja återkomma sedan förslag härom, grundat på vederbörliga organisationsundersökningar, framlagts av arméchefen. Under tiden förutsattes den f. n. för materiellvård m. m. anställda personalen vid mobiliseringscentralen få i erforderlig utsträckning disponeras vid försvarsområdet med Stockholm såsom stationeringsort.

Arméchefen har vidare föreslagit att särskilt beslut nu fattas angående personalen vid Lv 3:s fasta maskinanläggningar. Det syntes enligt arméchefen lämpligt, att en del av den nuvarande maskinpersonalen avsåges för de genom Lv 3:s förflyttning ledigblivna lokalerna i Stockholm, Svea livgardes förutvarande etablissement därstädes och intendenturförvaltningsskolans lokaler, varvid, med hänsyn till att frågan om lokalernas framtida användning ännu vore oavgjord, ledigblivna tjänster tills vidare borde besättas med extra personal. Behovet av reparatör- och eldarpersonal vid regementets förläggning i Norrtälje borde tillgodoses genom överflyttning och nyanställning. I anslutning härtill har arméchefen föreslagit, att följande tjänster avses för lokalerna i Stockholm, nämligen 1 maskinmästare i Ce 17 (Cg 17), i samband varmed en nu vakant maskinisttjänst i Ca 16 förutsatts skola indragas, 1 reparatör i Ca 11, varvid förutsatts att innehavaren av tjänsten finge förordnas att mot vikariatslön bestrida göromål som eljest ankomma på reparatör i Ca 13 ävensom att tjänsten vid ledighet icke finge återbesättas utan Kungl. Maj:ts medgivande, 1 reparatör i Ce 11 (Cg 11), 4 eldare i Ce 10 (Cg 10) samt 1 eldare i Ce 10, avsedd för intendenturförvaltningsskolan. Behovet av reparatör- och eldarpersonal för Lv 3:s etablissement i Norrtälje har föreslagits skola tillgodoses med nu befintliga tjänster för 1 maskinist i Ca 16, 1 reparatör i Ca 11 och 4 eldare i Ce 10 samt med inrättande av 1 ny reparatörstjänst i Ce 13; maskinisttjänsten har därvid förutsatts skola utbytas mot tjänst för maskinmästare i Ca 17.

För egen del har departementschefen beträffande personaluppsättningen vid Lv 3:s maskinanläggningar anslutit sig till arméchefens förslag. Med hänsyn till den osäkerhet som f. n. råder i fråga om det framtida utnyttjandet av de lokaler, som betjänas av anläggningarna i Stockholm, förutsätts i princip befattningarna vid dessa anläggningar tills vidare skola tillsättas med extra tjänstemän. I den mån för anläggningarna i Stockholm avses därstädes redan nu anställd ordinarie eller extra ordinarie personal, torde enligt departementschefen befattningarna tills vidare böra vid avgång ersättas med extra tjänstemän.

7. Med hänsyn till den ökade utbildningsverksamheten vid luftvärnet har departementschefen föreslagit överflyttningar till luftvärnet av följande beställningar, 1 sergeantsbeställning Ma 4 vid kavalleriet, beställningar för 1 kapten Ma 9, 1 löjtnant Ma 7, 1 fanjunkare Ma 5 och 1 sergeant Ma 4 vid pansartrupperna, 1 sergeantsbeställning Ma 4 vid ingenjörtrupperna samt 1 löjtnantsbeställning Ma 7 vid trängtrupperna.

8. 1951 års riksdag har beslutat, att arméns radarskola skall förläggas i anslutning till Göta artilleriregemente (A 2). Departementschefen förordar, att för verksamheten vid skolan, bl. a., inrättas vid tygstaten beställningar för 2 tyghantverkare av 1. klassen i Ca 18 och 3 armétekniker i Ca 12.

11. Slutläget för personaluppsättningen vid arméingenjörkåren fastställs preliminärt genom beslut av 1948 års riksdag. Vissa jämkningar i detta beslut gjordes av 1949 och 1950 års riksdagar.

Departementschefen har tillstyrkt, att vid arméingenjörkåren planenligt skola tillkomma ordinarie beställningar för en armédirektör av 1. graden i Ca 33 och tre armédirektörer av 2. graden i Ca 31 i utbyte mot beställningar för två arméingenjörer av 1. graden i Ce 29 och två arméingenjörer av 2. graden i Ce 27.

12. Departementschefen förordar, att tygstaten fr. o. m. nästa budgetår ytterligare utbygges med, förutom de beställningar departementschefen i det föregående föreslagit skola tillkomma för arméns radarskola, följande beställningar, nämligen tre tygverkmästare av 2. klassen i Ca 19, sju tyghantverkare av 1. klassen i Ca 18, 19 tyghantverkare av 2. klassen i Ca 16 och åtta armétekniker i Ca 12. I samband härmed kunna 35 furirsbeställningar vid tygstaten indragas.

13. Departementschefen tillstyrker, att fr. o. m. nästa budgetår vid Svea livgarde inrättas en beställning för musikinspektör i Ma 10 i utbyte mot den befintliga musikdirektörsbeställningen av 1. graden i Ma 9 vid regementet. Innehavaren av den nya beställningen förutsättes skola fullgöra arbetsuppgifter såsom inspektör för musikverksamheten inom hela försvaret.

För Svea trängregementes mobiliseringscentral i Solna föreslås skola inrättas en arvodesbefattning för förrådsunderofficer i 1:20 i utbyte mot den övergångsvis kvarstående fanjunkarbeställning vid intendenturkåren, vars innehavare f. n. tjänstgör som förrådsunderofficer vid centralen. Arvodesbefattningen förutsättes skola tillsättas först i samband med att fanjunkarbeställningen efter pensionsavgång kan indragas.

14. Försvarets reservsjuksköterskekår utgör, enligt av Kungl. Maj:t den 15 juni 1951 meddelade provisoriska bestämmelser för kåren, en under försvarets sjukvårdsstyrelse stående personalkår med uppgift att i såväl fred som krig förse försvarets förband m. m. med särskilt utbildad extra personal. Chef för kåren är sjuksköterskeinspektrisen hos sjukvårdsstyrelsen. Här avsedd sjuksköterskepersonal, som får förordnas för högst tre år i sänder, är skyldig att tjänstgöra i krig och

då värnpliktiga eljest tagas i anspråk för rikets försvar eller säkerhet eller för fullgörande av beredskapsövning. Därjämte är personalen skyldig att tjänstgöra vid försvarets sjukvård sammanlagt 126 dagar under den treårsperiod för vilken vederbörande anställts. Personalen äger åtnjuta *dels* årsarvode med 500 kronor jämte rörligt tillägg enligt samma grunder och samma procenttal som gälla angående höjning av månadslön, angiven i de i statens löneplansförordning intagna grundlönetabellerna, *dels ock* dagarvode med åtta kronor under föreskriven årlig tjänstgöring. Personalen är vidare berättigad till övertids- och reseersättningar m. m.

I skrivelse den 16 januari 1952 har försvarets sjukvårdsstyrelse — under hänvisning till den vid 1951 års riksdag beslutade höjningen av sjuksköterskornas avlöningsförmåner — hemställt att dagarvodet till personal i reservsjuksköterskekåren höjes till 12 kronor 75 öre eller att årsarvodets grundbelopp höjes till 585 kronor och dagarvodet till 10 kronor. Civilförvaltningen har tillstyrkt en höjning av löneförmånerna och föreslagit att dagarvodet bestämmas till 10 kronor.

För egen del har departementschefen förordat en höjning av löneförmånerna i enlighet med civilförvaltningens förslag.

15. Departementschefen tillstyrker, att I 1 tillföres en ny beställning för bataljonsläkare i Ca 25. Härför bör enligt departementschefen utnyttjas den bataljonsläkarbeställning, som blir övertalig genom indragningen av K 2 (jfr punkt 22).

18. I enlighet med principerna för reglerad befordringsgång för biträdespersonal föreslår departementschefen, att tillhopa 108 kontorsbiträdestjänster i Ca 8 tillkomma i utbyte mot samma antal biträdestjänster för skriv- och kontorsgöromål, nämligen

hos tjänstegrensinspektör 1 tjänst;

vid militärbefälsstaberna 13 tjänster, av vilka 2 vid I., 3 vid III., 3 vid IV., 1 vid V. och 4 vid VII. militärbefälsstaben;

vid fortifikationsbefälhavarstaben i Boden 1 tjänst;

vid kommandantsstaben i Stockholm 1 tjänst;

vid försvarsområdesstaberna 5 tjänster, av vilka 2 vid Kiruna—Jokkmokks, 1 vid Östersunds och 2 vid Uppsala—Västerås försvarsområdesstab;

vid infanteriet 41 tjänster, av vilka 5 vid varter av I 4 och I 14, 4 vid I 16, 3 vid ettbart av I 2, I 3, I 5, I 6 och I 21, 2 vid ettbart av I 7, I 11, I 12 och I 17 samt 1 vid ettbart av I 1, I 8, I 13 och I 20;

vid kavalleriet 5 tjänster, av vilka 3 vid K 1 samt 1 vid varter av K 3 och K 4;

vid pansartrupperna 6 tjänster, av vilka 4 vid P 3 och 2 vid P 4;

vid artilleriet 14 tjänster, av vilka 4 vid varter av A 4 och A 8, 3 vid A 6 samt 1 vid ettbart av A 2, A 3 och A 7;

vid luftvärnet 6 tjänster, av vilka 3 vid Lv 1 samt 1 vid ettbart av Lv 3, Lv 5 och Lv 6;

vid ingenjörtrupperna 4 tjänster, av vilka 2 vid Ing 1 och 1 vid vardera av Ing 2 och Ing 3;

vid signaltrupperna 1 tjänst, avsedd för signalregementets kompani i Boden;

vid trängen 4 tjänster, av vilka 1 vid T 2 och 3 vid T 4; ävensom

vid utbildningsanstalterna 6 tjänster, av vilka 3 vid vardera av krigsskolan och arméns signalskola.

20. Lönerevisionen för köksföreståndare m. fl. enligt beslut av 1951 års riksdag föranleder följande ändringar i personalförteckningen för ordinarie tjänstemän, 17 köksföreståndare i Ca 14—Ca 20, 17 i Ca 14—Ca 18, 4 i Ca 14—Ca 17, 1 i Ca 12—Ca 18 och 19 i Ca 12—Ca 17 samt 17 biträdande köksföreståndare i Ca 10—Ca 16 och 40 i Ca 10—Ca 14. Hänsyn har härvid icke tagits till de inskränkningar i lönegradsuppflyttningarna som, på sätt förutsatts i riksdagsbeslutet, kunna förekomma med hänsyn till att vederbörande tjänsteman icke avlagt viss avgångsexamen. Erinran om ifrågavarande undantag från eljest gällande lönegradsplacering bör enligt departementschefen intagas i personalförteckningen.

21. Kungl. Maj:t har enligt beslut den 11 januari respektive den 8 februari 1952 meddelat bestämmelser rörande rationalisering av stabs- och förvaltningstjänsten m. m. vid A 4 och A 7. De i besluten förutsatta ändringarna i personalförteckningarna förutsättas skola vidtagas för budgetåret 1952/53. Departementschefen föreslår vidare, att för förbanden inrättas följande beställningar, nämligen 1 för A 7 avsedd beställning för arméingenjör av 2. graden i Ca 27 vid arméingenjörkåren, 2 förvaltarbeställningar i Ma 8 vid fälttygkåren, avsedda den ena för A 4 och den andra för A 7, samt 2 förvaltarbeställningar i Ma 6 (regementsexpeditionsföreståndare, personalregistrator) vid vardera av A 4 och A 7. I samband därmed förutsättas vid vardera förbandet 2 styckjunkarbeställningar skola indragas.

Departementschefen har vidare anmält, att Kungl. Maj:t genom beslut den 24 augusti och den 28 september 1951 respektive den 1 november 1951 fastställt ändrad organisation av stabs- och förvaltningstjänsten vid Södermanlands pansarregemente (P 3) och Karlsborgs luftvärnsregemente (Lv 1). Erforderliga ändringar i anslutning till berörda beslut torde enligt departementschefen böra vidtagas i personalförteckningarna.

Departementschefen föreslår, att en överfurirsbeställning, avsedd för en för P 4 och III. militärbefälsstaben gemensam körcentral, inrättas.

I propositionerna 1950: 110 och 1951: 110 ha förslag framlagts till personalförändringar i anledning av förutsatta rationaliseringar av stabs- och förvaltningstjänsten vid samtliga vid ifrågavarande tid motoriserade artilleriregementen (typförband A 6) samt vid Skånska luftvärnskåren (Lv 4; typförband). Beslut har sedermera fattats om motorisering av A 2. Rationalisering av sistnämnda förband och återstående luftvärnskårer kommer att successivt genomföras. Departementschefen föreslår, att erforderliga

beställningar och befattningar inrättas för dessa förband samt att medel beräknas för att anställa övrig personal vid förbanden fr. o. m. nästa budgetår. I sammanställningen över yrkanden (prop., s. 75) ha under förevarande punkt upptagits de personalförändringar som, såvitt nu kan bedömas, erfordras för att genomföra rationaliseringarna på här ifrågavarande områden. Personalförslagen överensstämma i huvudsak med de för vederbörande typförband fastställda personalstaterna. Då frågan om den regionala och lokala fortifikations- och byggnadsförvaltningens organisation ännu icke lösts, böra enligt departementschefen tills vidare inga förändringar beträffande kasernvårdsavdelningarna vidtagas. I enlighet härmed föreslås inga beställningar för kasernförvaltare. I övrigt föreslår departementschefen att för A 2 inrättas en arméingenjörbeställning i Ce 24 vid arméingenjörkåren samt att förvaltarbeställningar till det antal, som angivits i sammanställningen över yrkanden under denna punkt, inrättas vid A 2, Lv 5—Lv 7 och fälttygkåren, varvid förvaltarbeställningarna vid förbanden förutsättas skola placeras i Ma 6 och vid fälttygkåren i Ma 8. Departementschefen förordar vidare, att befattningar för pensionerade officerare inrättas till det antal som angivits i berörda sammanställning samt att indragning av beställningar för styckjunkare och befattningar för pensionerade underofficerare vidtagas i enlighet med vad i sammanställningen angivits. Speciella förhållanden vid de särskilda förbanden kunna, framhåller departementschefen, komma att föranleda avvikelser från de angivna personaluppsättningarna. Såvitt avser arvodesbefattningar för pensionerad personal bör enligt departementschefen Kungl. Maj:t äga att reglera de personalförändringar som sålunda komma att erfordras.

Statens organisationsnämnd har avgivit rapport över organisationsundersökningar vid Ing 3, InfSS och ArtSS samt över kompletterande undersökningar vid K 3, K 4 och S 1 Sk. Ehuru slutlig ställning till dessa organisationsfrågor ännu icke kunnat tagas har departementschefen likväl ansett sig böra föreslå vissa personalförändringar som, såvitt nu kan bedömas, bliva erforderliga för att organisationen skall kunna ändras.

Vad först angår Ing 3 förordar departementschefen, att 1 förvaltarbeställning i Ma 8 inrättas på fälttygkårens stat med placering vid tygförrådet samt att 2 förvaltarbeställningar i Ma 6, avsedda för kårexpeditionsföreståndare och personalregistrator, uppföras på ingenjörtruppernas personalstat. Beställningar för 1 fanjunkare och 1 överfurir kunna indragas. Vidare erfordras icke längre beställning för ingenjörförrådsförvaltare. 2 arvodesbefattningar i 1:20 föreslås tillkomma (föreståndare för förrådsbokföringskontor och i ekonomitjänst) och 5 sådana befattningar indragas (biträde i personaldetalj och åt regementsintendent, expeditionsunderofficer, köksföreståndare och tygunderofficer).

Beträffande härefter K 3 och S 1 Sk ha undersökningarna enligt organisationsnämndens uppfattning bestyrkt, att stabs- och förvaltningstjänsten vid dessa förband kan samordnas. Med anledning härav förordar departe-

mentschefen i detta hänseende följande personalförändringar. För tygförrådet vid K 3 inrättas 1 förvaltarbeställning i Ma 8 på fälttygkårens stat. Härigenom kunna indragas 2 arvodesbefattningar för underofficerare (1:20) avsedda för 1 tygunderofficer vid vartdera av K 3 och S 1 Sk. På kavalleriets personalstat uppföras 2 förvaltarbeställningar i Ma 6 (regementsexpeditionsföreståndare och personalregistrator vid K 3) i utbyte mot 2 fanjunkarbeställningar. 2 arvodesbefattningar för pensionerade officerare (1:29), avsedda för biträdande mobiliseringsofficer och skvadronschef, tillkomma vid K 3. Förutom i det föregående omnämnda 2 befattningar för pensionerade underofficerare kunna ytterligare 5 sådana arvodesbefattningar vid K 3 och S 1 Sk indragas (biträde i personaldetalj och åt regementsintendent samt köksföreståndare vid K 3, biträde i personaldetalj och expeditionsunderofficer vid S 1 Sk). Vid K 3 bör enligt departementschefen tillkomma 1 befattning för pensionerad underofficer i 1:20 (föreståndare för förrådsbokföringskontor).

Enligt föreliggande förslag bör, framhåller departementschefen vidare, personalorganisationen vid K 4 givas en något annorlunda struktur än den som föreslagits för K 3 med S 1 Sk och vilken angivits vara normalorganisation. På grundval av föreliggande förslag beräknas för K 4 följande personaländringar. 1 förvaltarbeställning i Ma 8 på fälttygkårens stat (tygförrådet) samt 2 förvaltarbeställningar i Ma 6 på kavalleriets stat (regementsexpeditionsföreståndare och personalregistrator) tillkomma, varigenom 1 arvode för pensionerad underofficer i 1:20 (tygunderofficer) samt 2 fanjunkarbeställningar på kavalleriets stat kunna indragas. För skvadronschefs befattning erfordras 1 pensionerad officer i 1:29. Därjämte bör tillkomma 1 befattning för pensionerad underofficer i 1:20 (föreståndare för förrådsbokföringskontor) samt utgå 3 sådana befattningar (biträde i personaldetalj och åt regementsintendent samt köksföreståndare).

Angående InfSS föreslår departementschefen, att en förvaltarbeställning i Ma 8 inrättas vid fälttygkåren. I enlighet med vad departementschefen ämnar förorda vid behandlingen i det följande av personalförändringar i samband med K 2:s avveckling torde beställningar för en ryttmästare (tygofficer) i Ma 9 och en fanjunkare (tygunderofficer) i Ma 5 vid K 2 böra överflyttas till infanteriskjutskolans stat. Departementschefen förutsätter, att sistnämnda beställning vid inträffande ledighet indrages och att först därvid förvaltarbeställningen tillsättes. Därjämte bör enligt departementschefen en särskild beställning för kassachef inrättas vid skolan. Härför bör avses en befintlig beställning för förvaltare (i kassatjänst) vid intendenturkåren, som eljest genom indragningen av K 2 skulle bli övertalig. Beställningen föreslås skola placeras i Ma 8. Vidare förordas, att beställningen på infanteriskjutskolans stat för fanjunkare eller styckjunkare utbytes mot beställning för fanjunkare, styckjunkare eller sergeant. Beträffande arvodestjänster för pensionerad personal böra enligt departementschefen tjänsterna för intendent m. m. och tygofficer i 1:29 samt för köks-

föreståndare och tygunderofficer i 1:20 utgå. Tjänster för kasernkompani-
chef i 1:29 samt föreståndare för förrådsbokföringskontor och skjutfälts-
underofficer i 1:20 tillkomma. Vidare böra enligt departementschefen
tjänster tillkomma för 1 skogvaktare i Ca 16 i utbyte mot nuvarande ar-
vodestjänst, 1 kansliskrivare i Ca 15 i utbyte mot kontoristtjänst i Ca 13,
2 kanslibiträden i Ca 11 samt 2 förrådsvaktmästare i Ca 12, de sistnämnda
i utbyte mot motsvarande extra tjänster.

Beträffande slutligen ArtSS, som avses i förvaltningshänseende skola
underställas chefen för Bergslagens artilleriregemente (A 9), förordar de-
partementschefen, att 1 förvaltarbeställning i Ma 8 inrättas vid fälttyg-
kåren. Vidare bör enligt departementschefen 1 arvodestjänst i 1:20 för
förrådsunderofficer tillkomma på A 9:s stat och 1 dylik tjänst för köks-
föreståndare på artilleriskjutskolans stat utgå. De på artilleriskjutskolans
stater uppförda tjänsterna för köksföreståndare i Ca 12 och biträdande in-
tendent i 1:29 föreslås skola överföras till A 9:s stater.

22. *Avvecklingen av K 2 m. m.* Efter förslag av Kungl. Maj:t i proposi-
tionen 1951:110 beslöt riksdagen *dels* att Skånska kavalleriregementet
(K 2) skulle indragas fr. o. m. budgetåret 1952/53 och ersättas med en
mobiliseringscentral, i samband varmed regementets cykelkontingent skulle
förläggas till Södra skånska infanteriregementet (I 7) och dess ryttarkon-
tingent till Livregementets husarer (K 3), *dels ock* att K 3:s cykelkontin-
gent skulle i samband med indragningen av K 2 förläggas till Älvsborgs
regemente (I 15).

Kungl. Maj:t har enligt beslut den 15 februari 1952 bemyndigat armé-
chefen att i mån av behörighet vidtaga åtgärder för avveckling av K 2 i
huvudsak enligt i utredningen framlagd plan. Den mobiliseringscentral,
som förutsatts skola ersätta K 2 fr. o. m. ingången av budgetåret 1952/53,
har föreskrivits skola förläggas till Ljungbyhed och benämnas Skånska
kavallerimobiliseringscentralen (kavmobc L) samt anslutas till Herrevads-
klosters remontdepå. Chefen för denna depå har föreskrivits skola i egen-
skap av chef för mobiliseringscentralen vara underställd befälhavaren för
Kristianstads försvarsområde (fo 14).

Departementschefen förordar, att såsom förrådsunderofficer vid mobili-
seringscentralens förråd tills vidare avses en fanjunkare på kavalleriets
stat. Förrådsunderofficeren förutsättes jämväl skola tjänstgöra såsom
kasernunderofficer för såväl mobiliseringscentralen som det s. k. Ljungby-
hedlägret. För mobiliseringscentralens förråd föreslås vidare skola avses
1 förrådsvaktmästare och 4 förrådsmän, redovisade vid fo 14.

Vidare föreslås att vid fo 11 inrättas 1 arvodestjänst i 1:20 för hem-
värnsunderofficer.

Enligt Kungl. Maj:ts förenämnda beslut ha bestämmelser meddelats om
tjänstgöring vid I 7 och I 15 för ett antal officerare, underofficerare och
överfurirer ur kavalleriet. Ifrågasvarande beställningar för officerare och
underofficerare torde enligt departementschefen tills vidare böra redovisas

på kavalleriets stat. Beträffande överfurirsbeställningarna föreslås, att 6 skola överföras till I 7, 6 till I 15, 1 till K 3 och 2 till K 4.

I enlighet med Kungl. Maj:ts nyssnämnda beslut skola arvodesbefattningarna för pensionerade underofficerare indragas.

Departementschefen är f. n. ej beredd biträda framlagt förslag att utbyta den övertaliga regementschefsbeställningen vid kavalleriet mot en majorsbeställning. Vid uppkommande ledighet i beställningen anses densamma emellertid tills vidare icke böra indragas.

Departementschefen förordar vidare, att beställningar vid kavalleriet för 1 major, 1 ryttmästare och 1 fanjunkare överflyttas till InfSS.

Enär den civila ordinarie personalen vid K 2 synes departementschefen kunna placeras på andra befattningar inom krigsmakten eller beredas annan anställning, kunna befattningarna för denna personal indragas.

Genom indragningen av K 2 blir musikpersonalen övertalig. I avvaktan på att slutlig ställning toges till frågan om militärmusikens framtida organisation böra enligt departementschefen beställningarna — med undantag av musikdirektörsbeställningen, som är vakant — tills vidare icke dragas in. Personalen bör enligt departementschefen överföras till andra förband. Vid uppkommande vakans förutsätts beställningarna icke få återbesättas utan Kungl. Maj:ts bemyndigande.

Vad angår personal på andra personalkårers än kavalleriet stater har departementschefen i det föregående (punkt 15) tillstyrkt, att den övertaliga bataljonsläkarbeställningen vid K 2 utnyttjas för inrättande av en ny sådan beställning i Ca 25 vid I 1. Den nuvarande innehavaren av förstnämnda beställning förutsättes skola erhålla begärd anställning på reservstat. Intill den 1 oktober 1953, då en å reservstat uppförd regementsläkarbeställning beräknas bliva ledig, bör enligt departementschefen för detta ändamål kunna utnyttjas vakant majorsbeställning å reservstaten. Beställningen för regementsveterinär föreslås skola indragas vid vakans. Av två förvaltarbeställningar vid intendenturkåren bör den ena (i kassatjänst) överflyttas till InfSS i enlighet med vad departementschefen tillstyrkt under nästföregående punkt, medan den andra förutsättes skola indragas vid vakans. En övertalig kaptensbeställning vid intendenturkåren (regementsintendent) anses tills vidare böra bibehållas.

Arméchefen har framhållit, att det icke torde bli möjligt att bereda samtlig icke-ordinarie personal och arbetarpersonal, som i samband med avvecklingen av K 2 och T 2 N blir övertalig, anställning. Starka skäl synes departementschefen tala för att av denna personal de som under en längre tid varit anställda i statens tjänst erhålla viss gottgörelse. Det förutsättes få ankomma på Kungl. Maj:t att pröva och avgöra i samband med avvecklingen av förenämnda förband uppkommande frågor om ersättning till övertalig icke-ordinarie personal och arbetarpersonal i huvudsaklig överensstämmelse med de av 1945 års försvarskommitté angivna grunderna (SOU 1947: 72, s. 115 o. f.). Uppkommande kostnader ha förutsatts skola

bestridas, beträffande årliga ersättningar från det under tolfte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget Diverse pensioner och understöd m. m. och beträffande avskedsersättningar från de anslag, från vilka löntagarens avlöningskostnader omedelbart före avgången bestritts.

På grund av beslut av innevarande års riksdag angående placering i lönegrad av vissa chefstjänster skola vidtagas följande lönegradsförändringar såvitt angår förevarande anslag. Den för chefen för sektion I vid arméstaben avsedda överstebeställningen i Ma 12 vid generalstabskåren utbytes mot en beställning för överste i Mo 14. Beställningen som chef för krigshögskolan i Ma 12 uppflyttas till Mo 14. De för K 3 och K 4 avsedda sekundchefs- respektive regementschefsbeställningarna samt kårchefsbeställningarna vid artilleriet, luftvärnet och ingenjörtrupperna, alla i Ma 12, ävensom beställningen som chef för infanteriskjutskolan i Ma 12 eller Ma 11 uppflyttas till Mo 13. Beställningarna som chef för krigsskolan, arméns underofficersskola, artilleriskjutskolan och luftvärnsskjutskolan, alla i Ma 12 eller Ma 11, placeras i Ma 12.

Departementschefen har anmält, att Kungl. Maj:t den 30 november 1951 medgivit, att ingenjörtruppernas mobiliseringscentraler från och med den 1 december 1951 må provisoriskt överflyttas, mobiliseringscentralen i Karlstad från Göta till Svea ingenjörkår och mobiliseringscentralen i Östersund från Svea till Bodens ingenjörkår.

Den kontanta ersättningen till musikelever är i enlighet med beslut av 1948 års riksdag utformad i anslutning till penningbidraget till värnpliktiga. Musikelev äger sålunda åtnjuta — förutom inkvartering, beklädnad, förplägnad och sjukvård eller ersättning för dylik förmån på sätt för icke-ordinarie, medelst kontrakt för viss tid tillsatt manskap finnes stadgat — kontantersättning, beräknad efter 540 kronor för år för de första 300 dagarna av anställningstiden och efter 720 kronor för år för tid därefter. Vid anmälan till årets statsverksproposition av arméns anslag till avlöningar m. m. till värnpliktiga har departementschefen föreslagit förhöjning av penningbidraget till värnpliktiga. Vidare har departementschefen i det föregående förordat ändring av bestämmelserna i kungörelsen om värnpliktsavlöning rörande bl. a. det antal tjänstgöringsdagar, som skall kvalificera till erhållande av närmast högre penningbidrag än det lägsta. Departementschefen förutsätter att den kontanta ersättningen till musikelever anpassas efter de föreslagna ändringarna angående penningbidraget. Närmare bestämmelser härom förutsätts få meddelas av Kungl. Maj:t.

I anslutning till de under år 1951 genomförda avlöningsförhöjningarna torde enligt departementschefen omreglering böra ske av flertalet vid försvarsgrenarna nu utgående arvoden, i den mån så ej redan skett. Härvid räknar departementschefen med att arvoden, som äro avsedda att utgöra full ersättning för heltidstjänstgöring, skola uppräknas med omkring 20 %. Huvuddelen av övriga arvoden åter — exempelvis de befattningsarvoden, som upptagits i bilagan D till tilläggsbestämmelserna till statens allmänna

avlöningsreglemente, avdelning III. Tjänstemän vid försvaret, samt i respektive försvarsgrenars förteckningar å vissa arvoden och särskilda ersättningar upptagna bisysslearvoden — torde enligt departementschefen böra uppräknas med omkring 10 %. Det förutsättes få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga närmare föreskrifter för arvodesregleringens genomförande.

Det sammanlagda medelsbehovet under arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. skulle enligt departementschefens beräkningar uppgå till sammanlagt 143 000 000 kronor eller 21 000 000 kronor mera än det belopp som anvisats för innevarande budgetår.

Utskottet, som under punkt 2 i det föregående tillstyrkt, att arméns manskapsorganisation skall utformas efter i huvudsak de riktlinjer, som där angivits, samt vidare yttrat sig i vissa personalfrågor, som beröra flera försvarsgrenar, har ansett sig kunna godtaga de jämkningar i arméns personalorganisation, som departementschefen i nu förevarande sammanhang förordat.

Försvarets reservsjuksköterskor äga åtnjuta dels årsarvode med 500 kronor jämte rörligt tillägg, dels ock dagarvode med 8 kronor under föreskriven årlig tjänstgöring. Departementschefen har föreslagit, att dagarvodet höjes till 10 kronor. I motionen II: 197 yrkas, att detta arvode ytterligare uppräknas med 2 kronor 75 öre. Utskottet anser i likhet med departementschefen, att den år 1951 beslutade förbättringen av de löneplansanställda sjuksköterskornas avlöningsförmåner, som innebar en höjning av lönen för dag räknat med i runt tal 2 kronor, bör föranleda en förbättring även av de förmåner, som tillkomma personal i reservsjuksköterskekåren. Då det av departementschefen föreslagna beloppet synes vara avvägt i förhållande till förenämnda höjning för sjuksköterskorna, anser utskottet sig sakna anledning föreslå avvikelse från departementschefens förslag. Motionen torde alltså icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motionerna I: 412 och II: 553 har yrkats bland annat, att förrådsvaktmästarna skola inplaceras i den lönegrad, som överensstämmer med deras tjänsteställning (överfurir eller sergeant). Utskottet vill erinra, att i två i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 107 angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m. väckta likalydande motioner I: 402 och II: 548 hemställts, att förrådsvaktmästarna skola lönegradsplaceras i likhet med överfurir. I sitt denna dag avgivna utlåtande i anledning av förenämnda proposition har utskottet avstyrkt sistberörda motioner. Härav följer, att utskottet avstyrker jämväl de i nu förevarande sammanhang väckta motionerna.

Under återopande av det anförda får utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot den av departementschefen verkställda beräkningen av medelsbehovet under ifrågavarande anslag, hemställa,

I. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 412 och II: 553, såvitt här är i fråga,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningarna för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar vid armén, som förledas av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 7 mars 1952 föreslagit;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende på personalförteckningarna meddela särskilda föreskrifter av i tillämpliga delar samma innehåll som innefattas i de särskilda bestämmelser som genom Kungl. Maj:ts brev den 1 juni 1951 fastställts att lända till efterrättelse för tillämpningen av arméns personalförteckningar för budgetåret 1951/52;

c) godkänna följande avlöningsstat för arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	67 300 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	6 500 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	765 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	37 700 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	34 375 000
	<hr/>
Summa kronor	146 640 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	3 640 000
	<hr/>
Nettoutgift kronor	143 000 000

d) till *Armén*: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 143 000 000 kronor;

II. att motionen II: 197 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

15:o) **Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 69) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1952/53 beräkna ett förslagsanslag av 57 100 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 120 (punkt 15, s. 114—143) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen förordade ändringar i personalför-

teckningarna för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar vid marinen, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för marinens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1952/53, dels ock till Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 57 700 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft förberörda båda likalydande motioner I: 412 av herr *Söderquist m. fl.* och II: 553 av herr *Sjölin m. fl.*, i vilka hemställts, såvitt här är i fråga, att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 120 ville besluta att från och med nästa budgetår inom mariningenjörkåren inrätta 2 beställningar i lönegrad Co 14, 2 beställningar i lönegrad Ca 33 och 2 beställningar i lönegrad Co 10.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionen I: 412.

Utskottet lämnar i det följande en kortfattad redogörelse i huvudsak endast för de av departementschefen förordade ändringarna i personalförteckningarna för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar. Vid framställningen följer utskottet den punktindelning, som använts i propositionen. För närmare kännedom om de av departementschefen framställda förslagen torde få hänvisas till propositionen.

1. I enlighet med beslut av innevarande års riksdag angående placering i lönegrad av vissa chefstjänster skola följande förändringar vidtagas beträffande högre militära beställningar vid marinen. Souschefen vid marin-staben, inspektörerna för sjöartilleriet, torpedvapnet, ubåtsvapnet och minväsendet, chefen för sjökrigshögskolan samt den kommendör, som tjänstgör i befattning som flaggkapten, alla nu i Ma 12, uppflyttas till Mo 14. Den kommendör, som tjänstgör såsom chef för Göteborgs örlogsvarv, nu i Ma 12, uppflyttas i beställning såsom chef för örlogsvarvet i Mo 13. Den kommendör, som tjänstgör i befattning som sjögående förbandschef, samt chefen för Gotlands kustartilleriförsvaret, tillika chef för Gotlands kustartillerikår, båda nu i Ma 12, uppflyttas till Mo 13.

Departementschefen föreslår vidare, att den överstelöjtnantsbeställning vid kustartilleriet, vars innehavare tjänstgör i befattning som chef för Norrlandskustens marindistrikt, tillika chef för Hemsö kustartilleriförsvaret och Härnösands kustartilleridetachment, omändras till beställning i Mo 13 för chef för marindistriktet, tillika chef för kustartilleriförsvaret och kustartilleridetachmentet.

7. Departementschefen förordar, att den för chefen för sjövärnskåren avsedda arvodesbefattningen uppflyttas från löneklass 1:31 till löneklass 1:34.

8. Departementschefen föreslår att i utbyte mot motsvarande antal beställningar för flaggunderofficer i Ma 5 vid flottan inrättas 27 förvaltar-

beställningar i Ma 6, avsedda för 4 vaktbefälhavare i maskin på kryssare, 6 maskintjänstchefer på kustjagare, 2 maskintjänstchefer på ubåtsjaktfartyg, 11 elektrotjänstchefer på stadsjagare och jagaren Klas Horn, 2 elektrotjänstchefer på landskapsjagare samt 2 instruktionsunderofficerare vid vissa skolor eller kurser.

Beträffande uppkommen fråga om att bereda maskintjänstchef (uppbördsmaskinist) i ubåt löneförmåner, motsvarande dessa befattningshavares arbetsuppgifter enligt marinens underofficerssakkunnigas värdering, har departementschefen funnit, att frågan bäst löses genom att inrätta ett vikariatslönesystem i huvudsak enligt underofficerssakkunnigas förslag. Detta innebär sammanfattningsvis att maskintjänstchef (uppbördsmaskinist) må meddelas vikariatslöneförordnande i Ma 8 på större ubåt och i Ma 6 på mindre ubåt för period om tre år eller för den kortare tid för vilken godkännande läkarintyg för tjänst på ubåt erhållits. Förordnandet bör enligt departementschefen få bibehållas under tid vederbörande genomgår utbildning eller beordrats till tillfällig tjänstgöring i annan befattning. Vikariatslöneförordnanden av här angivet slag förutsättas få meddelas till ett antal av högst 15 i Ma 8 och 9 i Ma 6. Närmare föreskrifter synas böra meddelas av Kungl. Maj:t.

Departementschefen har vidare föreslagit, att arvodesbefattningar för följande personal utgå ur organisationen, nämligen 1 expeditionsofficer 1:20 vid Karlskrona kustartilleriregemente, 1 expeditionsofficer 1:29 och 1 expeditionsofficer 1:20 vid Älvsborgs kustartilleriregemente samt 1 expeditionsofficer vid Karlskrona örlogsstation och 1 avdelningsföreståndare i artillerisektionen vid Karlskrona örlogsvarv, båda 1:20.

9. Departementschefen anser sig icke kunna för nästa budgetår tillstyrka andra förändringar beträffande mariningenjörkåren än att nya beställningar inrättas för tre mariningenjörer av 1. graden i Ca 29 och fyra specialingenjörer av 2. graden, likaledes i Ca 29.

13. I enlighet med principerna för reglerad befordringsgång för biträdespersonal föreslås tillhopa 24 kontorsbiträden i Ca 8 skola tillkomma vid marinen i utbyte mot samma antal biträdestjänster för skriv- och kontorsgöromål, nämligen

vid Norrlandskustens marindistrikt 2 tjänster, av vilka 1 för Hemsö kustartilleriförsvär och 1 för Härnösands kustartilleridetachment;

vid Ostkustens marindistrikt 3 tjänster, av vilka 1 för Stockholms örlogsstation och 2 för Stockholms kustartilleriförsvär;

vid Gotlands kustartilleriförsvär 1 tjänst;

vid Sydkustens marindistrikt 9 tjänster, av vilka 3 för Karlskrona örlogsstation och 6 för Karlskrona kustartilleriregemente;

vid Västkustens marindistrikt 6 tjänster, av vilka 3 för marindistriktsstaben och gemensamma förvaltningsorgan, 1 för Göteborgs örlogsstation, 1 för Älvsborgs kustartilleriregemente och 1 för Göteborgs kustartilleriförsvär;

vid sjökrigsskolan 1 tjänst; samt
vid marinens underofficersskola 2 tjänster.

16. Lönerrevisionen för köksföreståndare m. fl. enligt beslut av 1951 års riksdag föranleder följande ändringar i personalförteckningen för ordinarie tjänstemän inom marinen, 2 köksföreståndare i Ca 14—Ca 20, 3 i Ca 14—Ca 18, 2 i Ca 14—Ca 17, 1 i Ca 12—Ca 18 och 5 i Ca 12—Ca 17 samt 2 biträdande köksföreståndare i Ca 10—Ca 16 och 9 i Ca 10—Ca 14. I övrigt hänvisas till vad som anförts beträffande motsvarande fråga under arméns avlöningsanslag.

Det sammanlagda medelsbehovet under marinens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. skulle enligt departementschefens beräkningar uppgå till 57 700 000 kronor eller 9 900 000 kronor mera än det belopp som anvisats för innevarande budgetår.

Utskottet, som i det föregående yttrat sig i vissa personalfrågor, som beröra flera försvarsgrenar, bland annat beträffande yrkandet i motionerna I: 412 och II: 553 om förbättrad löneställning för förrådsvaktmästarna, har icke funnit anledning till erinran mot de av departementschefen under förevarande punkt förordade ändringarna i marinens personalorganisation.

Utskottet har vid de senaste riksdagarna starkt understrukit vikten av att mariningenjörkåren utan allt för stor tidsutdräkt tillföres ett ökat antal beställningar i högre lönegrader. Departementschefen har med beaktande härav nu föreslagit, att nya beställningar inrättas för tre mariningenjörer av 1. graden i Ca 29 och fyra specialingenjörer av 2. graden, likaledes i Ca 29. Med hänsyn till det bekymmersamma befodringsläget hade det varit önskvärt, därest ett ytterligare antal högre beställningar kunde inrättas. I motionerna I: 412 och II: 553 har i detta syfte föreslagits, att fyra beställningar i Ca 27 inom marinförvaltningen skola omvandlas, därav två till Co 14 och två till Ca 33, ävensom att två beställningar för marindirektör av 1. graden skola utbytas mot beställningar i Co 10, avsedda för cheferna för fartygsavdelningarna vid Stockholms och Karlskrona örlogsvarv. Oaktat vad utskottet i det föregående anför, anser utskottet sig med hänsyn till det läge, vari frågan om de centrala förvaltningsmyndigheternas organisation befinner sig, icke kunna tillstyrka förslaget i den del det berör personal vid mariningenjörkåren, som avses för tjänstgöring inom marinförvaltningen. Vad beträffar de i motionerna förordade beställningarna i Co 10, vilka av chefen för marinen föreslagits skola placeras i Co 12, anser sig utskottet i avvaktan på resultatet av utredningen angående löneställningen för vissa högre tjänster icke heller kunna biträda detta förslag.

Åberopande det anförda får utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot den av departementschefen verkställda beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag, hemställa,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 412 och II: 553, såvitt här är i fråga.

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningarna för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar vid marinen, som förordas av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 7 mars 1952 föreslagit;

b) godkänna följande avlöningsstat för marinens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	30 200 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	980 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	470 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	13 100 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	13 690 000
Summa kronor	58 440 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	740 000
Nettoutgift kronor	57 700 000

c) till *Marinen*: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 57 700 000 kronor.

i6:o) **Flygvapnet**: Avlöningar till aktiv personal m. fl. Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 99) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1952/53 beräkna ett förslagsanslag av 63 650 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 120 (punkt 16, s. 143—166) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningarna för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar vid flygvapnet, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för flygvapnets anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1952/53, dels ock till Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 63 700 000 kronor.

Utskottet lämnar i det följande en kortfattad redogörelse i huvudsak endast för de av departementschefen förordade ändringarna i personalförteckningarna för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar. Vid framställningen följer utskottet den punktindelning, som använts i propositionen. För närmare kännedom om de av departementschefen framställda förslagen torde få hänvisas till propositionen.

2. Departementschefen tillstyrker, att vid inspektionen för luftbevakningen inrättas en för pensionerad officer avsedd befattning såsom expeditionsofficer med arvode enligt löneklassen 1:29. I det följande (p. 5) föreslår departementschefen, att samtidigt en vakant befattning för mobiliseringsofficer i samma löneklass vid central flygverkstad indragas.

5. En vakant befattning för mobiliseringsofficer (1:29) vid central flygverkstad bör enligt departementschefen indragas i samband med tillkomsten av den i det föregående (p. 2) till nyinrättande föreslagna expeditionsofficersbefattningen i samma lönegrad vid inspektionen för luftbevakningen. Departementschefen förordar vidare, att ytterligare en vakant mobiliseringsofficersbefattning vid central flygverkstad tills vidare i avvaktan på organisationsundersökningar överflyttas till F 2.

Departementschefen föreslår, att en förvaltarbeställning i kassatjänst i Ma 8 inrättas vid flygvapnets centrala skolor.

7. Antalet beställningar för verkmästare, mästare och flygtekniker har — bortsett från de verkmästar- och mästarbeställningar, vilka enligt 1948 års riksdagsbeslut avsetts skola tillkomma i utbyte mot underofficersbeställningar — för fullt genomförd personalorganisation beräknats till 25 verkmästare av 1. klassen i Ca 21, 17 verkmästare av 2. klassen i Ca 19, 91 mästare av 1. klassen i Ca 18, 198 mästare av 2. klassen i Ca 16 och 1 987 flygtekniker i Ca 12. Samtliga dessa beställningar — jämte vissa övergångsvis kvarstående verkmästarbeställningar och 60 mästarbeställningar av 1. klassen, vilka från och med innevarande budgetår tillkommit i utbyte mot fanjunkarbeställningar — finnas uppförda i gällande personalförteckning. Två av beställningarna för verkmästare av 1. klassen ha inberäknats enligt beslut av 1950 års riksdag i anledning av förslag av chefen för flygvapnet om att med hänsyn till beräknat behov av personal för radartjänst öka antalet beställningar vid genomförd organisation med, förutom nyssnämnda två beställningar, 1 verkmästare av 2. klassen, 4 mästare av 1. klassen, 9 mästare av 2. klassen och 24 flygtekniker.

Departementschefen tillstyrker, att antalet beställningar för verkmästare, mästare och flygtekniker vid fullt genomförd organisation ytterligare ökas med de för radartjänst avsedda beställningarna för en verkmästare av 2. klassen, 4 mästare av 1. klassen, 9 mästare av 2. klassen och 24 flygtekniker. Å andra sidan bör enligt departementschefen — då den beställning för verkmästare av 1. klassen, vars innehavare tjänstgör vid F 2, förut-sattes skola indragas fr. o. m. den 1 oktober 1952 — antalet dylika beställningar vid genomförd organisation minskas med en. I enlighet härmed be-

räknar departementschefen antalet här avsedda beställningar vid fullt genomförd organisation — bortsett från de verkmästar- och mästarbeställningar, vilka tillkommit eller avsetts skola tillkomma i utbyte mot underofficersbeställningar — till 24 verkmästare av 1. klassen, 18 verkmästare av 2. klassen, 95 mästare av 1. klassen, 207 mästare av 2. klassen och 2 011 flygtekniker.

Departementschefen tillstyrker, att förenämnda för radartjänst avsedda beställningar för 4 mästare av 1. klassen, 9 mästare av 2. klassen och 24 flygtekniker inrättas fr. o. m. nästa budgetår.

8. Departementschefen tillstyrker, att beställningar inrättas för 1 förste flottiljpolis i Ca 16 och 13 flottiljpoliser i Ca 14.

11. Departementschefen har förordat, att i enlighet med principerna för reglerad befordringsgång för biträdespersonal tillhopa 18 kontorsbiträdestjänster i Ca 8 skola tillkomma i utbyte mot samma antal biträdestjänster för skriv- och kontorsgöromål med följande fördelning:

flygstaben 1,

flygförbanden 16, av vilka 3 vid vardera av F 9 och F 14, 2 vid vardera av F 16 och F 21 samt 1 vid vardera av F 4, F 6, F 7, F 10, F 12 och F 18, samt

flygkadettskolan 1.

13. Lönerrevisionen för köksföreståndare m. fl. enligt beslut av 1951 års riksdag föranleder följande ändringar i personalförteckningen för ordinarie tjänstemän inom flygvapnet, 1 köksföreståndare i Ca 14—Ca 18, 1 i Ca 14—Ca 17, 1 i Ca 12—Ca 18 och 17 i Ca 12—Ca 17, 21 biträdande köksföreståndare i Ca 10—Ca 14 samt 1 översköterska i Ca 12—Ca 14. I övrigt hänvisas till vad som anförts beträffande motsvarande fråga under arméns avlöningsanslag.

På grund av beslut av innevarande års riksdag angående placering i lönegrad av vissa chefstjänster skola beställningarna för souschef vid flygstaben och chef för flygkrighögskolan, båda i Mo 14 eller Ma 12, placeras i Mo 14 samt beställningen som chef för flygvapnets centrala skolor i Ma 12 eller Ma 11 placeras i Ma 12.

Utskottet, som i det föregående yttrat sig i vissa personalfrågor, som beröra flera försvarsgrenar, bland annat beträffande yrkandet i motionerna I: 412 och II: 553 om förbättrad löneställning för förrådsvakmästarna, har icke funnit anledning till erinran mot de av departementschefen under förevarande punkt förordade ändringarna i flygvapnets personalorganisation.

Under åberopande av det anförda och då utskottet jämväl anser sig böra godtaga den av departementschefen verkställda beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningarna för ordinarie tjänstemän och för pen-

sionerad personal i arvodesbefattningar vid flygvapnet, som föränledas av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 7 mars 1952 föreslagit;

b) godkänna följande avlöningsstat för flygvapnets anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	32 100 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	1 040 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	215 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	15 800 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	15 145 000
	<hr/>
	Summa kronor 64 300 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	600 000
	<hr/>
	Nettoutgift kronor 63 700 000

c) till *Flygvapnet*: *Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 63 700 000 kronor.

17:o) **Försvarets forskningsanstalt: Avlöningar.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 134) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1952/53 beräkna ett förslagsanslag av 1 660 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 120 (punkt 17, s. 166—171) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad ändring i personalförteckningen för försvarets forskningsanstalt, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för försvarets forskningsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53, dels ock till Försvarets forskningsanstalt: Avlöningar för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 1 660 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehäft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ewerlöf m. fl.* (I: 407) och den andra inom andra kammaren av herr *Hjalmarson m. fl.* (II: 555), i vilka hemställts, att riksdagen måtte i skri- velse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t vid innevarande års höst-

session måtte förelägga riksdagen slutligt förslag till organisation av försvarets forskningsanstalt,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Lundgren* (I: 410) och den andra inom andra kammaren av herr *Ståhl* (II: 554), i vilka hemställts, såvitt här är i fråga, dels att riksdagen måtte besluta att på personalförteckningen för försvarets forskningsanstalt uppföra ytterligare 3 laboratorstjänster i Cp 9, 2 laboratorstjänster i Ce 31, 5 förste forskningsingenjörstjänster i Ce 29 och 8 forskningsingenjörstjänster i Ce 27 samt att därjämte 2 i personalförteckningen upptagna forskningsassistenttjänster i Ce 25 omändras till forskningsingenjörstjänster i Ce 27, dels ock att riksdagen måtte bevilja utöver vad Kungl. Maj:t åskat ett anslag av 370 000 kronor till Försvarets forskningsanstalt: Avlöningar.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, torde få hänvisas till motionerna I: 410 och II: 555.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 315 000 kronor.

Försvarets forskningsanstalt har i sina äskanden för nästa budgetår till en början framställt de förslag, som framgå av följande tablå.

	Ökning	Minskning
1. Personalförstärkningar m. m.		
<i>Kansliet.</i>		
Kamrerare Ca 27 — byrådirektör Ca 31.....	1 596	
<i>Avdelning 1.</i>		
3 laboratorer Cp 9	66 708	
3 laboratorer Ce 31	57 348	
1 förste forskningsläkare Ce 29	17 520	
2 forskningsingenjörer Ce 27	31 776	
2 forskningsassistenter Ce 25 — forskningsingenjörer Ce 27	1 632	
<i>Avdelning 2.</i>		
3 laboratorer Cp 9	66 708	
2 laboratorer Ce 31	38 232	
2 förste forskningsingenjörer Ce 29	35 040	
8 forskningsingenjörer Ce 27	127 104	
<i>Avdelning 3.</i>		
4 laboratorer Cp 9	88 944	
1 laborator Ce 31	19 116	
5 förste forskningsingenjörer Ce 29	87 600	
11 forskningsingenjörer Ce 27	174 768	
2. Ordinariesättningar m. m.		
Revisor Ce 24—Ca 24	—	
Kansliskrivare Ce 15 — kassör Ca 15	—	

	Ökning	Minskning
2 biträden för skriv- och kontorsgöromål — kontorsbiträden Ca 8 enligt bestämmelserna om reglerad befordringsgång	—	—
3. Överflyttning av tjänster. Ett antal tjänster i 24 och lägre lönegrader över- flyttas från anslaget till viss forskningsverk- samhet	455 024	
4. Arvodestjänst i 1:20 för pensionerad under- officer utgår		3 600
5. Omräkning. Löneklassuppflyttningar m. m.	11 000	
Rörligt tillägg	238 000	
	<hr/> 1 518 116	3 600
		+ 1 514 516
	Avrundat	1 515 000

Forskningsanstalten har vidare hemställt, att för ballistisk forskning och krutforskning måtte för budgetåret 1952/53 anvisas sammanlagt (365 000 + 415 000 =) 780 000 kronor.

Beträffande de motiv, som anförts till stöd för förenämnda förslag hänvisas till propositionen s. 168 och 169.

Departementschefen har för sin del anfört följande.

»Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 oktober 1950 har min företrädare i ämbetet tillkallat en utredningsman för att verkställa utredning rörande den centrala ledningen av forskningsanstalten och dess avdelningar ävensom att i samband därmed ägna uppmärksamhet åt frågan om de olika befattningshavarnas tjänsteåligganden. Utredningsarbetet har av olika skäl blivit fördröjt, och något resultat av utredningen föreligger sålunda ännu icke.

Bland de frågor som utredningsmannen har att undersöka märkes frågan om organisationen av anstaltens styrelse. I styrelsen ingå, förutom anstaltens överdirektör, företrädare för dels forskningen inom anstaltens huvudsakliga forskningsområden och dels de militära intressena. Med hänsyn till de många intressen som sålunda skola företrädas inom styrelsen består denna av icke mindre än 10 ledamöter och 8 suppleanter. Enär de sistnämnda förutsättas som regel skola närvara vid styrelsens sammanträden för att hålla sig underrättade om verksamheten, uppgår antalet vid styrelsesammanträdena närvarande — inberäknat anstaltens avdelningschefer, vilka ofta äro föredragande — till mer än 20. Erfarenheten har visat, att denna organisation icke motsvarar de krav som numera måste ställas på forskningsanstaltens ledning. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, sedan utredningen slutförts, besluta om de ändringar beträffande styrelsens sammansättning och därmed sammanhängande frågor som må befinnas påkallade. Det kan härvid visa sig erforderligt att, intill dess

ärendet kan föreläggas riksdagen, vidtaga provisoriska ändringar i den för anstaltens och dess avdelningars ledning avsedda personalorganisationen.

I avvaktan på resultatet av utredningen kan jag icke nu tillstyrka de föreslagna förändringarna beträffande tjänsterna för en kamrerare i Ca 27, en revisor i Ce 24 och en kansliskrivare i Ce 15.

Enligt principerna för reglerad befordringsgång böra 2 biträden för skriv- och kontorsgöromål uppföras å personalförteckningen såsom kontorsbiträden i Ca 8.

Mot förslaget att en tjänst för pensionerad underofficer med arvode enligt löneklassen 1: 20 skall indragas har jag icke något att erinra.

Vad angår förslagen i övrigt rörande personalförändringar och utbyggnad av organisationen inser jag till fullo det önskvärda i att forskningsverksamheten inom det militära området intensifieras. Jag kan emellertid icke för ändamålet tillstyrka ökning av medelsanvisningen i den utsträckning anstalten föreslagit. För att möjliggöra en viss begränsad personalökning föreslår jag endast, att anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal uppräknas med 75 000 kronor. Någon överflyttning av personalkostnader från forskningsanslaget till avlöningsanslaget kan jag icke tillstyrka.

Enligt tilläggsbestämmelserna till statens allmänna avlöningsreglemente, bilaga D, III. Tjänstemän vid försvaret, utgå vid forskningsanstalten 6 arvoden å 720 kronor till militärassistenter. Dessa arvoden böra i anslutning till de 1951 genomförda avlöningsförhöjningarna ökas med 60 kronor till 780 kronor.»

Utskottet har vid behandlingen tidigare år av anslagen till försvarets forskningsanstalt påvisat, hurusom anstalten utökats till en omfattning, som avsevärt överstiger vad som planerades vid anstaltens inrättande. Härtill har givetvis bidragit de senaste årens allmänna militärpolitiska utveckling. Mot bakgrunden av denna utveckling är det uppenbart, att den militärvetenskapliga forskningen har en betydelsefull uppgift att fylla för vårt försvar och att denna verksamhet bör intensifieras i den mån våra resurser det medger.

Frågan om anstaltens organisation och utbyggnad har under flera år hållits öppen. Detta har, enligt vad utskottet under hand från anstalten inhämtat, haft till följd, att åtskillig för de speciella forskningsuppgifterna väl kvalificerad personal lämnat sina tjänster och tillträtt bättre avlönat arbete såväl inom- som utomlands. Med hänsyn till ovissheten rörande anstaltens framtida utformning är det att befara, att anstalten kommer att förlora ytterligare värdefull personal, vilket kan tvinga anstalten att lägga ner vissa forskningsuppgifter eller få lösningen av dessa fördröjd på grund av den tid, som det tar för nyanställd personal att göra sig förtrogen med sina speciella forskningsuppgifter. Det förtjänar i detta sammanhang framhållas, att anstalten, till en del beroende på svårigheten att med den nu-

varande bristen på befattningar i högre lönegrader förvärva tillräckligt många högkvalificerade forskare, tvingats frånsäga sig uppgifter, om vilka försvarsgrensförvaltningarna uttryckt önskemål att anstalten skulle lösa och vilka varit av stor betydelse för vårt lands försvar. Utskottet anser därför högst angeläget, att frågan om anstaltens organisation löses och att i anslutning till yrkandet i motionerna I: 407 och II: 555 slutligt förslag i ämnet om möjligt förelägges innevarande års höstriksdag.

I avvaktan på resultatet av nämnda utredning anser utskottet — med allt beaktande av framförda förslag om personalförändringar — icke lämpligt att nu föreslå så avsevärda personalförstärkningar, som motionsvis förordats. För att emellertid möjliggöra en viss begränsad personalökning är utskottet berett tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag om uppräknig med 75 000 kronor av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. I likhet med departementschefen anser utskottet någon överflyttning av personalkostnader från forskningsanslaget till avlöningsanslaget icke böra ifrågakomma. Härav följer, att utskottet avstyrker motionerna I: 410 och II: 554. Beträffande forskningsanslaget tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag, som innebär en anslagshöjning av 1 200 000 kronor, och har icke något att erinra mot att härutöver materielbeställningar må utläggas intill ett belopp av 1 500 000 kronor. Härom gör utskottet hemställan under en efterföljande punkt.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

I. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 410 och II: 554, såvitt här är i fråga,

a) på personalförteckningen för försvarets forskningsanstalt uppföra ytterligare två kontorsbiträdestjänster i lönegrad Ca 8;

b) godkänna följande avlöningsstat för försvarets forskningsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	253 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	13 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 005 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	388 300
	<hr/>
	Summa kronor 1 660 000

c) till *Försvarets forskningsanstalt*: Avlöningar för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 1 660 000 kronor;

II. i anledning av motionerna I: 407 och II: 555 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte om möjligt förelägga innevarande års riksdags höstsession slutligt förslag till organisation av försvarets forskningsanstalt.

18:o) **Försvarets forskningsanstalt: Omkostnader.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 134) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1952/53 beräkna ett förslagsanslag av 350 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 120 (punkt 18, s. 171 och 172) föreslagit riksdagen att till samma ändamål för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 350 000 kronor.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag, som innebär en av anslagsbelastningen och allmänna prisstegringar betingad anslagshöjning av 115 000 kronor, och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Försvarets forskningsanstalt: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 350 000 kronor.

19:o) **Försvarets forskningsanstalt: Viss forskningsverksamhet.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 134) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1952/53 beräkna ett reservationsanslag av 7 100 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 120 (punkt 19, s. 173 och 174) föreslagit riksdagen att dels till samma ändamål för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 7 100 000 kronor, dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva att därutöver beställningar av materiel för försvarets forskningsanstalts verksamhet må utläggas inom en kostnadsram av 1 500 000 kronor.

Vidare har i förberörda båda likalydande motioner I: 410 av herr *Lundgren* och II: 554 av herr *Ståhl* hemställts, såvitt här är i fråga, att förevarande anslag uppföres med ett belopp av 6 975 000 kronor mot det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet 7 100 000 kronor.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, torde få hänvisas till motionen I: 410.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 5 900 000 kronor.

Försvarets forskningsanstalt har — med angivande av att kostnaderna för forskningsverksamheten för nästa budgetår beräknats till 11 140 000 kronor men att forskningsanslaget syntes kunna gottskrivas inkomster å 1 640 000 kronor — hemställt, att anslaget höjes med 3 600 000 kronor. Därvid har anstalten utgått från att avlöningskostnader å cirka 455 000 kronor, som eljest måste bestridas från detta anslag, skulle överflyttas till avlöningsanslaget. Dessutom har anstalten liksom för innevarande budgetår hemställt om bemyndigande att utlagga beställningar på materiel för forskningsverksamhet intill ett belopp av 1 500 000 kronor utöver anvisade anslagsmedel.

Krigsmaterielverket har efter samråd med forskningsanstalten hemställt om ett anslag för budgetåret 1952/53 av 990 000 kronor för utveckling och tillverkning inom landet av elektronrör och andra teletekniska detaljer.

Vidare har *forskningsanstalten* hemställt, att för utarbetande av evakueringsplan för forskningsanstalten m. m. 180 000 kronor måtte anvisas.

Departementschefen har för sin del anfört följande.

»Det är mig icke möjligt att tillstyrka högre anslag till viss forskningsverksamhet än 7 100 000 kronor, innebärande en anslagshöjning om 1 200 000 kronor. Såsom framgår av vad jag tidigare anfört under forskningsanstaltens avlöningsanslag räknar jag därvid med att de personalkostnader, som av forskningsanstalten föreslagits skola överflyttas till avlöningsanslaget, alltjämt skola belasta forskningsanslaget. Jag förutsätter vidare, att inom ramen för det av mig för viss forskningsverksamhet tillstyrkta anslagsbeloppet skola bestridas erforderliga kostnader för utveckling och tillverkning inom landet av elektronrör och andra teletekniska detaljer, i den mån icke andra medel stå till förfogande därför. Någon särskild medelsanvisning för att förbereda anstaltens evakuering kan jag icke heller tillstyrka. Liksom för innevarande budgetår bör utverkas riksdagens bemyndigande att medgiva utläggande av materielbeställningar intill ett belopp av 1 500 000 kronor utöver anvisade medel.»

Utskottet. Under hänvisning till vad utskottet anfört under forskningsanstaltens avlöningsanslag hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 410 och II: 554, såvitt här är i fråga,

a) till *Försvarets forskningsanstalt*: Viss *forskningsverksamhet* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 7 100 000 kronor;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva att därutöver beställningar av materiel för försvarets forskningsanstalts verksamhet må utläggas inom en kostnadsram av 1 500 000 kronor.

20:o) **Försvarets forskningsanstalt: Engångsanskaffning av viss utrustning.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 134) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1952/53 beräkna ett reservationsanslag av 300 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 120 (punkt 20, s. 174 och 175) föreslagit riksdagen att till samma ändamål för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kronor.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag, som innebär en anslagshöjning av 55 000 kronor, och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Försvarets forskningsanstalt: Engångsanskaffning av viss utrustning* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kronor.

21:o) **Bidrag till utförande av vissa anordningar för luftvärn.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 21, s. 175—177) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 2 750 000 kronor.

Departementschefen framhåller, att det för det totala försvaret och folks försörjningen torde vara en angelägenhet av största betydelse att under krig kunna i möjligaste mån skydda landets kraftanläggningar från förstörelse genom luftanfall. De ställningar och andra anordningar som äro nödvändiga för att man på effektivaste sätt skall kunna utnyttja härför avsett luftvärn böra enligt departementschefen därför komma till utförande snarast möjligt.

Ifrågavarande anordningar äro av den natur, att det synes departementschefen tveksamt om lagen den 12 juni 1942 (nr 335) om särskilda skyddsåtgärder för vissa kraftanläggningar är tillämplig å desamma. Därest så icke är fallet, föreligger för närvarande icke någon laglig skyldighet för kraftanläggningarnas ägare att vidtaga åtgärderna. Å andra sidan synas kraftföretagen själva ha ett sådant direkt intresse av ett så starkt luftförsvar som möjligt att departementschefen icke kan förorda, att anläggningskostnaderna helt bekostas av statsmedel. Departementschefen föreslår i stället att kostnaderna, beräknade till 5 500 000 kronor, delas lika mellan staten och anläggningarnas ägare, varvid vattenfallsverket förutsatts skola behandlas på samma sätt som enskild ägare. Det belopp staten bör tillskjuta för ändamålet skulle i anslutning härtill uppgå till (5 500 000:2=) 2 750 000 kronor, vilket belopp departementschefen föreslår skola anvisas såsom ett särskilt reservationsanslag under fjärde huvudtiteln för budgetåret 1952/53.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot vad departementschefen anfört, tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Bidrag till utförande av vissa anordningar för luftvärn* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 2 750 000 kronor.

Stockholm den 20 maj 1952.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar Karl Andersson, Iwar Anderson, Näs-gård, Ohlon, Leander, Gillström, Eric Ericson, Pålsson, Näsström, Bergh, Alfred Nilsson, fru Lindström, herrar Edvin Thun, Bergman och Arrhén; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Malmborg i Skövde, Svensson i Grönvik, Wallentheim, Lindholm, Rubbestad, Ståhl, Bergstrand, Akerström, Hoppe, Thapper, fröken Elmén, herr Karlsson i Olofström, fröken Nygren och herr Hjalmarson.

Reservationer.

1) vid *punkten 3* (Löneställningen för förvaltare vid armén, flottan och flygvapnet) av herrar *Bergh* och *Ståhl*.

2) vid *punkten 4* (Kustartilleriets underofficerare) av herrar *Bergh* och *Ståhl*.

3) vid *punkten 17* (Försvarets forskningsanstalt: Avlöningar)

a) av herrar *Ohlon*, *Bergh*, *Alfred Nilsson*, *Arrhén*, *Skoglund* i *Doverstorp*, *Malmborg* i *Skövde*, *Ståhl*, *Bergstrand*, fröken *Elmén* och herr *Hjalmarson*, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 410 och II: 554, såvitt här är i fråga, och att därför

dels första stycket i utskottets yttrande bort hava följande lydelse:

»Allmän enighet torde råda om den militärtekniska forskningens stora betydelse för våra möjligheter att skapa ett effektivt totalt försvar, ej minst med hänsyn till de senaste årens allmänna militärpolitiska utveckling. Det oaktat intager försvarets forskningsanstalt alltjämt en missgynnad ställning i ekonomiskt avseende.»

dels tredje stycket i utskottets yttrande bort ersättas med text av följande lydelse:

»Uppenbart är, att med de anslag, som Kungl. Maj:t äskat för forskningsanstaltens verksamhet under nästa budgetår, verksamheten icke kan bedrivas i hittillsvarande omfattning. För att en nedskärning av verksamheten icke skall behöva ske är det oundgängligen nödvändigt, att en personalförstärkning utöver Kungl. Maj:ts mycket begränsade förslag kommer till stånd. Utskottet är i sådant syfte berett biträda vad i motionerna I: 410 och II: 554 i nu förevarande avseende yrkats. Detta innebär bl. a., att 8 tjänster i Ce 24, som nu avlönas från forskningsanslaget, böra överföras till avlöningsanslaget och samtidigt uppflyttas i Ce 27. Härav följer, att ett häremot svarande belopp av 125 000 kronor samtidigt bör överföras från forsknings- till avlöningsanslaget.

Vid bifall till vad nu föreslagits torde anstaltens avlöningsanslag i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag böra uppräknas med 370 000 kronor med den fördelning, som framgår av förslaget till avlöningsstat i det följande.

Beträffande forskningsanslaget, varom utskottet gör hemställan under en efterföljande punkt, tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag med den avvikelse utskottet i det föregående angivit».

dels ock utskottets hemställan under I. bort hava följande lydelse:

»I. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 410 och II: 554, såvitt här är i fråga,

a) på personalförteckningen för försvarets forskningsanstalt — med uteslutande av 2 forskningsassistenttjänster i Ce 25 — ytterligare uppföra 3 laboratorstjänster i Cp 9, 2 laboratorstjänster i Ce 31, 5 förste forskningsingenjörstjänster i Ce 29, 10 forskningsingenjörstjänster i Ce 27 och 2 kontorsbiträdestjänster i Ca 8;

b) fastställa följande avlöningsstat för försvarets forskningsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	303 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	13 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 245 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	467 900
	Summa kronor 2 030 000

c) till *Försvarets forskningsanstalt*: *Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 2 030 000 kronor».

b) av herr *Edvin Thun*.

4) vid *punkten 19* (Försvarets forskningsanstalt: Viss forskningsverksamhet) av herrar *Ohlon, Bergh, Alfred Nilsson, Arrhén, Skoglund* i Dovers-
torp, *Malmborg* i Skövde, *Ståhl, Bergstrand*, fröken *Elmén* och herr *Hjalmarson*, vilka ansett, att utskottets hemställan i nedan angivna delar bort hava följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 410 och II: 554, såvitt här är i fråga,

a) till *Försvarets forskningsanstalt*: *Viss forskningsverksamhet* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 6 975 000 kronor.»